

Filozofická fakulta Univerzity Palackého v Olomouci
Katedra romanistiky

Bakalářská práce

Španělsko-český slovník amerikanismů - L
Diccionario checo-español de americanismos - L
Spanish-czech dictionary of americanisms – L

Autor práce: Daniela Podhajská
Vedoucí práce: prof. PhDr. Jiří Černý, CSc.

Olomouc 2014

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně a uvedla veškerou použitou literaturu.

V Olomouci, 2014

.....
Daniela Podhajská

Děkuji panu prof. PhDr. Jiřímu Černému, CSc. za vedení této práce i za cenné rady,
které mi poskytl.

V Olomouci, 2014

Contenido

Introducción	5
Lista de abreviaturas.....	6
El diccionario.....	9
Comentario.....	36
Conclusión.....	46
Anotación.....	47
Bibliografía.....	49

Introducción

El tema de mi tesis es el diccionario español-checo de americanismos. La letra con la que voy a trabajar será la L. Mi tarea principal será traducir unos americanismos seleccionados del español al checo. Primero voy a trabajar con el diccionario de Josef Dubský. Voy a marcar todos los americanismos que se encuentran allí y los voy a completar. Ésta será mi primera tarea.

Luego, el profesor Černý, me proporcionará una materia donde hay tres diccionarios ya trabajados. Son los RAE, RR, MS. Mi segunda tarea será completar los nuevos significados de otros tres diccionarios; *Diccionario de americanismos* de Augusto Malaret (AM), *Diccionario del español de América* (MM) y *Velký španělsko-český slovník* de Josef Dubský, dentro de esta materia.

Mi razón principal de elegir este tema es que considero muy interesante tomar parte en el proyecto que el profesor Černý está preparando. *El diccionario de americanismos español-checo* será publicado pronto. Otra razón de haber elegido este tema, es que se me ofrece la posibilidad de aprender nuevas palabras usadas en América Latina. También veo muy útil traducir palabras, dichos, frases hechas, expresiones científicas, expresiones de fauna y flora y otras palabras relacionadas con las costumbres de los países de América Latina. Me gusta la idea de traducir del español al checo, porque hay que trabajar con los dos idiomas. Como estudiamos español, leemos en español y a veces pensamos en español, se nos olvidan unas expresiones de nuestra lengua materna y nos cuesta mucho encontrar un significado equivalente de una palabra o grupo de palabras.

Me gustaría traducir todo de la manera más comprensible para un lector checo, que decida aprender español de América Latina del *Diccionario de americanismos español-checo*. Voy a intentar buscar significados equivalentes al checo, aunque no sea posible en todos los casos. Espero que mi trabajo sea útil, sobre todo, para el profesor Černý.

Lista de abreviaturas

Diccionarios

RAE – Real Academia Española

RR – Richard Renaud

MS – Marius Sala

AM – Augusto Malaret

MM – Marco A. Morínigo

JD – Josef Dubský

Lenguas indias

nah. - n., nahuatl, nahua apod.

may. - maya apod.

keč. - q., quech., quechua apod.

kič. - quichua

aim. - aimara, aymara apod.

guar. - guaraní, tg. apod.

čib. - chibcha

arw. - arahuaco, arawak apod.

karib. - caribe, car. apod. - karib.

arw/karib - arahuaco/caribe apod.

map. - mapuche, araucano apod.

Abreviaturas de países

Am - Amerika

Andy - oblast And

Antil - Antily

Arg - Argentina

Bol - Bolívie

Dom - Dominikánská republika

Ekv - Ekvádor

Guat - Guatemala

Hond - Honduras

Chil - Chile

JižAm	-	jižní Amerika
Karib	-	Karibská oblast
Kol	-	Kolumbie
Kost	-	Kostarika
Kub	-	Kuba
LaPlat	-	oblast La Plata
Mex	-	Mexiko
Nik	-	Nikaragua
Pan	-	Panama
Par	-	Paraguay
Per	-	Peru
Portor	-	Portoriko
Salv	-	El Salvador
StřAm	-	střední Amerika
svArg	-	severovýchodní Argentina
szArg	-	severozápadní Argentina
[Š: xxx]	-	ve Španělsku (tvar)
[Š: „xxx“]	-	ve Španělsku (význam)
Urug	-	Uruguay
Ven	-	Venezuela
výchBol	-	východní Bolívie

Otras abreviaturas

adj.	-	přídavné jméno
adv.	-	příslovce
apod.	-	a podobně
arch.	-	archaický
atd.	-	a tak dále
Kanár.	-	Kanárské ostrovy
citosl.	-	citoslovce
eufem.	-	eufemismus
f.	-	femininum, ženský rod
hanl.	-	despektivní
hovor.	-	hovorový

intr.	-	intransitivní
iron.	-	ironicky
kniž.	-	knižní
lid.	-	lidově
m.	-	maskulinum, mužský rod
m/f.	-	maskulinum i femininum
málo použ.		málo používané
např.:	-	například
př.:	xxx; -	příklad
slang.	-	slangový výraz, žargon
spíše pl.-		používané spíše v pl.
suf.	-	přípona
tr.	-	tranzitivní
tr/intr/zvrat.		tranzitivní, intransitivní i zvrtné
venk.	-	venkovský
vulg.	-	vulgární
zvrat.	-	zvrtné
▶ xxx;	-	encyklopedické vysvětlení
■ Syn.:		synonymum
■ Var.:		varianty
● -		nový pramen

laberinto, m. (1) [Š: *escándalo; bullicio; barullo*] (Per): skandál, pohoršení, rozruch; př.: *en la calle hay laberinto*; (RR, AM, MM). • (2) (Per): zmatek, motanice, randál; (JD).

labioso, -sa, adj. (1) (Kost, Ekv, StřAm, Mex, Portor): ten, kdo má dobrou výřečnost; (2) adj. [Š: *zalamero*] (Ekv): lichotník, úlisný člověk; (3) adj., hovor. [Š: *adulador*] (Hond): lichotník, pochlebník; (RAE, AM, MM). • (4) (Am): podkuřující komu; (5) mazaný; (6) povídavý; (JD).

laboratorista, m/f. (1) (Arg, Chil, Kub, Urug, Ven): laboratorní pracovník; (2) m/f. (Arg, Ekv, Salv, Urug): laboratorní specialista v některých vědních oborech; př.: *Laboratorista en bacteriología, en química*; (RAE).

laboreo, m. (1) (Ven): jakákoli práce na venkově; setba, orba, pasení dobytka apod.; př.: *el laboreo de la tierra es fundamental*; (RR). • (2) (Am): práce; př.: *los indios se dedicaban al laboreo de minas*; (3) (Mex): hotová zemědělská práce; (MM).

laborero, m. (1) (Am, Bol, Chil, Per): důlní dílovedoucí; př.: *los laboreros son expertos mineros cuyo conocimiento bien pueden envidiar los ingenieros titulados*; (RR; AM, MM, JD). • (2) (Chil): dělník; ► v kožařském průmyslu; zpracovává kůže; (AM, MM).

laboro, viz: *laburo*; (MS).

labrado, -da, adj.; (1) [Š: *fino; lindo*] (Ekv): jemný, štíhlý, pěkný, hezký; ► o člověku; př.: *la indiecita es labrada*; (RR).

labrador, -ra, m. (1) (svArg, Nik, Dom, Mex): člověk, který zpracovává dřevo tak, že z pokácených stromů odstraňuje kůru a dělá z nich špalky; (RAE, MM). • (2) (Mex): dřevorubec; (JD).

laborador, -ra, adj/subst. (← it.) (1) m/f. (LaPla): zaměstnanec, dělník; (MS). (2) adj., hovor. [Š: *empeñoso*] (Arg, Urug): vytrvalý; (RAE).

laborante, adj/subst, hovor. (← it.) (1) m/f. [Š: *trabajador*] (Arg, Urug): nádeník, dělník, pracovník; (RAE). • (2) adj. (Arg, Chil, Urug, LaPla): pracovitý; (MS).

laburar, intr., hovor. (← it.) [Š: *trabajar*] (1) (Arg, Urug, Chil): pracovat, mít zaměstnání; (RAE; MS). • (2) (Arg): makat; ► pracovat; př.: *tengo que ir a laburar* (musím do rachoty); (JD).

laburito, m. (← it.) (1) (LaPla): prácička; (MS).

laburo, m., hovor. (← it: již. *lavuru, lavuro*) (1) [Š: *trabajo*] (Arg, Chil, Per, Urug, LaPla): (placená) práce; zaměstnání; (2) (Arg): podvod, ošizení; (3) **hacerle un** ~ (Arg): přesvědčit ho, ošálit ho; ■ Var.: *laboro*; (MS). • (3) (Arg): rachota; ► práce; př.: *yo no las voy con el laburo* (já nechodím do rachoty); (JD).

lacayota, f. (← nah.) (1) (Bol): tlustá a neatraktivní žena; (MS).

lacayotada, f. (← nah.) (1) (Bol): džem dělaný z tykve fikolisté; (MS).

lacayote, m. (← nah.) (1) (Bol, Kol, Per): tykev fikolistá; ► *Cucurbita ficifolia*; bílá dýně z čeledi tykvovitých, užívá se hlavně v gastronomii; (MS).

lacear, tr. (1) (Bol, Chil, Per, Arg): svázat nějaké zvíře pomocí lasa; (RAE, AM, MM). • (2) (Guat, Mex): upevnit provazy náklad převážený na koních; (MM). • (3) (Am): házet laso, chytat do lasa; (2) (Arg): našlehat; ► provazem; (3) (Mex): přivázat; ► náklad; (JD).

lachuana, viz: *lechiguana*; (MS, MM).

lachihuana, viz: *lechiguana*; (MS).

lacho, -cha, adj/subst. (1) m. (Chil, Per): milenec, nápadník; (2) m. (Chil): člověk, který se snadno zamiluje; (RAE, AM, MM). • (3) (Chil, Per): fešák, který se obléká se směšnou strojeností; (AM, MM). • (4) adj. (Chil): nasazený na stranu, frajersky nasazený; ► klobouk; př.: *llevar el sombrero a lo lacho* (nosit klobouk na stranu); (AM, MM, JD).

lacra, m/f. (1) (Kub, Urug, Ven): zvrhlý, nemravný člověk; (RAE). • (2) (Arg, Per, Portor, Dom, Ven): strup, stroupek, vřed (i přen.); př.: *la prostitución es una lacra social* (prostituce je vřed společnosti); (3) (Mex): jizva; (AM, MM, JD).

lacre, adj/subst. spíše v Am. (1) červené barvy; (RAE, MM). • (2) m. (Kub): hmota, kterou vytváří včely jako část svého vosku, ale tvrdší a aromatictější; (AM, MM). • (3) (Kub): strom *Vismia guianensis*; ► jeho kůra vylučuje pryskyřici červené barvy; (MM).

lácteo, adj.: viz: *bar*; (RR).

ladear, intr/zvrat., hovor. (1) zvrat. (Chil): zbláznit se do nějaké ženy, zamilovat se; (RAE, AM, JD). • (2) intr. (Arg): zkazit se; (3) (Urg): táhnout, zmizet; př.: *¡ ladéate de ahí! (zmiz!, táhni!); (JD).*

ladero, -ra, adj/subst.(1) m/f. (Arg): člověk, který podporuje někoho jiného, zvláště politického vůdce; př.: *fulano tiene buenos laderos*; ► *tiene buenos ayudantes* (RAE, MM, JD). • (2) adj. (Am): náruční; ► o koni; (AM, MM, JD).

laderoso, -sa, adj. (1) (Ekv): o terénu: ten, kde jsou svahy; (RAE).

ladies meet (← angl. *ladies meet*) (Chil): shromáždění, kterého se účastní pouze ženy; (MS).

ladilla, f., vulg. (1) (Arg, Kub, Urug, Ven): osoba nebo věc, která je velmi nudná; (2) f. [Š: *fastidio*] (Ven): nevole, znechucení; (RAE).

ladillar, tr., i intr., vulg. (1) (Ven): neúnavně obtěžovat, dotírat; (RAE).

ladilloso, -sa, adj., vulg. (1) (Kub, Ven): ten, kdo je obtížný, protivný, nepříjemný; (RAE).

ladinización, f., kniž. (1) (Hond): proces přeměny kultury z indiánské na kulturu mesticů; (RAE).

ladinizar, tr., i zvrat., kniž. (1) (Hond): o člověku nebo o indiánské skupině: začít proces osvojování si lingvistických a kulturních elementů mesticů; (RAE).

ladino, -na, adj/subst. [Š: *mestizo*] (1) m. (StřAm): mestic; (2) adj. (StřAm): mestic, který mluví pouze španělsky; (RAE, AM, MM, JD). • (3) adj. (Kol, Dom): upovídaný; (4) (Mex): vysoký; ► o hlase; (5) (StřAm, Arg, Kol, Ekv, Per): mluvící španělsky; ► černocho, Indián; (AM, MM, JD). • (6) (Kub): africký černocho; ► přizpůsobený kubánským zvykům; (7) (Mex): výraz, kterým nazývají Indiáni mestice a bělochy; (AM, MM). • (7) (Am): mazaný, vychytralý; ► o zvířatech i lidech; (MM).

lado, m. (1) ~ **del cuchillo** [Š: *lado derecho*] (Arg): pravá strana; př.: *no dejés que hombre ninguno te gane el lado del cuchillo*; (2) ~ **del lazo** [Š: *lado derecho*] (Ven, Arg, Urug): pravá strana; (3) **el otro** ~ [Š: *Los Estados Unidos de América*] (Mex): Spojené státy americké; př.: *estaba pensando que a lo mejor un día de éstos me voy pa'l <para el> otro lado*; (4) **ganarle a uno el ~ de las casas** [Š: *ganar su confianza*] (Arg): získat něčí důvěru; př.: *para ganarle el lado de las casas al mayor le dije todo*; (5) **ver el buen ~ / el ~ bueno de la taba** (Arg): vidět světlou stránku věci; př.: *horas antes había visto el buen lado de la taba, cuando el chico de lo de Don Feliciano miraba asombradamente mis pilchas y aposturas de resero. Y no me había acordado que el huesito tenía otra parte designada con nombre desdoroso*; (RR). • (6) **echársela de ~** (Mex): vychloubat se; (AM, JD).

ladrería, f. (1) (Kol, Kub, Mex): opakované štěkání; (RAE, MM, JD).

ladrerío, m. [Š: *ladrería*] (1) (Kub, Mex): opakované štěkání; (RAE, MM, JD).

ladrillo; (1) ~ **seco**, m/f. (Salv): člověk, který toho hodně vypije, aniž by se opil; (2) **ser alguien un ~**, (Per): být velmi pracovitý člověk nebo horlivý student; (RAE).

lagartijas, f., pl.; (1) (Kost; Urug): kliky; (RR).

lagartijo, m. (1) (Ven): příslušník liberální strany; př.: *sepan que los lagartijos no son como los ponchos*; (RR). • (2) m. (Mex): frajer, hejsek, švihák; ► vždy dobře oblečen; (AM, MM).

lagarto, m. (1) (Kost, Hond): rodové jméno, které se dává různým druhům vodních ještěřů, jako např.: krokodýlům nebo kajmanům; (2) m. (Kub): záměrné štípnutí do paže, které způsobuje silnou bolest; (3) m., slavn., hovor. [Š: *cerveza*] (Kub): pivo; (4) m. (Salv, Nik): člověk, který příliš jí; (5) m., hovor. (Nik): lakomý člověk; (RAE). • (5) (Mex, Ekv; Kost, Urug aj.): kajman, aligátor, krokodýl americký; (RR, MM, JD). • (6) (Urug): opasek na peníze; (AM, MM, JD). • (7) (Ekv): obchodník, který prodává velmi draze; (AM, MM). • (8) (Mex, Nik): mazaný a chamtivý člověk, který miluje peníze; (9) (Mex, Nik): tlusté a těžké prkno; ► má tvar podlahy kánoe, bývá taženo volí a klouže se po zemi, používá se k táhnutí pařezů, které na něm dobře sedí; (MM). • (10) (Am): lotr, vyžírka, drzoun, vydřiduch, zloděj; ► o obchodníkovi; (11) **es un ~ de alto** (Kub): je to velké zvíře; ► o osobě; (JD).

lagua, f. (← aim. *lawá*) (Bol): hustá polévka připravená z kukuřičné, pšeničné mouky nebo mouky jiných cereálií; (RAE). • (2) viz: *laguá*; (MS).

laguá, f. (← map.) (1) (Bol, Per): hustá polévka z mouky s bramborami, paprikou a masem; ■ Var.: *lagua*; (MS, AM, MM).

láguer (← angl. *lager*): (Kub): ležák (druh světlého piva); (MS, JD).

lagunato, m. (1) (Kub, Hond): malá laguna; (2) m. (Kub): kaluž, která zůstane na zemi po silném dešti nebo po záplavě; (RAE, AM, JD).

lagunear, intr. (1) (Mex): rybařit v lagunách; (RAE).

lagunerío, m. (1) (Mex): skupina lagun; (RAE).

laica (laika, laiqa), f. (1) [Š: *bruja*] (Bol.): čarodějnice; př.: *algún adversario, alguna mala persona pudo haber ocurrido a la laiqa para causarle daño*; (RR).

laicho, m. (← kič. *laichu*) (Ekv): výraz užívaný indiány s cílem urazit nebo napadnout bělocha či mestice; (RAE).

laika, f.: viz: *laica*; (RR).

laiqa, f.: viz: *laica*; (RR).

lait de lis, m. (← fr. *lait de lis*) (1) (Chil): pleťový krém; (MS).

laja, f. (1) (Hond, Chil): druh bílého písku; ► čistící prostředek používaný v domácnosti na odolné skvrny, rez; př.: *ese olor a masa es lo que me arruina: ni con naranja agria, ni con buena laja me quito del todo esa tufazón*; (RR, JD). • (2) f. (Ekv): svah, sráz; (AM, MM, JD). • (3) f. (Arg, Chil, Hond): kámen; ► pískovcovitý, břidličný a ostrý; (AM, MM). • (4) f. (Arg, Chil, Hond): pazourek; ► o kameni; (JD).

laja², f. (1) (Kol): provaz z agáve, tenčí a jemnější než laso; (RAE, MM, JD).

lajazo, m. [Š: *pedrada*] (1) (Nik): rána hozeným kamenem; (RAE).

lama¹, f. [Š: *moho*] (1) (Bol, Kol, Mex): rez; (2) f. (Chil, Kol, Hond): druh kryptogamních rostlin, které vyrůstají ve sladkých vodách; (3) f. [Š: *musgo*] (Chil, Kol, Hond, Mex, Portor): mech; ► roste na pařezích a větvích starých stromů; (RAE, AM, MM, JD). • (4) f. (Chil): vlněná látka; ► s roztřepenými okraji; (AM, MM). • (5) f. (Chil): hrubý vlněný hadr; ► používá se jako kapesník; (6) zelená rostlina; ► která pokrývá laguny; (7) lidové označení různých rostlin; (MM).

lambeculo(s), m/f., vulg. [Š: *lameculos*] (1) (Arg, Kub, Salv, Hond, Nik, Urug, Mex): lichotivý, podlézavý a úslužný člověk; (RAE, MM).

lambedero (lamedero), m. (1) (Ven; Mex, Urug, Arg; Hond): solný terén; ► nahání se tam dobytek, aby mohl lízat sůl; př.: *y si es el musiú del lambedero de La Barquereña, jno se diga!*; (RAE, RR, MM).

lambeojos (lameojos), m/f., i adj.; (1) (Portor; Dom.): lichotník, pochlebovač; lichotící, pochlebující; ► člověk, který pochlebuje osobám, jež jsou jemu nadřazené a naopak týrá osoby, jež považuje za jemu podřazené; (RR, AM, MM, JD). • (2) m. (Mex): hmyz; ► podobající se komárovi, který při střetu s očima způsobuje velké pálení; (MM).

lambeplatos, m/f. (1) (Hond, Mex, Urug, Ven, Arg, Kol, Kub, Chil, Ekv, Guat, Nik, Portor): lichotník, pochlebovač, vtíravý člověk; (2) m/f. (Mex, Arg, Kol, Kub, Chil, Ekv, Guat, Nik, Portor): žebrák, žebrající člověk; př.: *sabías brindar, no eras un lambeplato como él*; (RAE, RR, AM, MM, JD). • (3) m/f. (Portor): drzoun, drzý člověk; (AM, MM).

lamber, tr., arch., [Š: *lamer*] použ. na Canarias, Extremadura, León, Salamanca a Am. (1) lízat; (2) tr. [Š: *adular*] vulg. (Mex, Urug): lichotit, pochlebovat; (RAE, MM).

lambetada, f. [Š: *adulación*] (1) (Mex, Arg, Portor): lichocení, pochlebování; (RAE, MM). • (2) f.; vulg. (Arg, Kol, Guat, Mex, Portor): olíznutí; (AM, MM).

lambetazo, m. [Š: *adulación*] (1) (Mex,): lichocení, pochlebování; (RAE,). • (2) m. vulg. (Arg, Kub, Chil, Guat, Hond, Mex, Portor, Kol): olíznutí; viz.: *lambetada*; (AM, MM).

lambetear, tr. [Š: *lametear*] (1) vulg. (Kub, Guat, Portor, Urg): opakovaně slastně lízat; (2) tr. [Š: *adular*] (Mex, Urug): lichotit, pochlebovat; (3) tr. (Urug): potají ukusovat; (RAE, AM, MM). • (4) (Am): cucat, ocucávat; (5) podlejzat ► komu; (JD).

lambido, -da, adj/subst. ; (1) [Š: *comilón; goloso*] (Portor): mlsný; velký jedlík; (2) [Š: *tacaño*] (Ekv): skrbllík, lakomec; př.: *arzobispo González Suárez, dioslepague, si defendió, si mezquinó de taita-curas abusivos, arrechos, lambidos desde siempre mesmo*; (3) (Ven, Per; Portor, Dom, Mex, Kol, Ekv): dotěrný, všetečný, zvědavý; nafoukaný; drzý, nestoudný; cynický; vychytralý; př.: *calla voz, lambida*; (RR, AM, MM, JD). • (4) (Per): o muži, který chová málo respektu k ženám; (AM, MM). • (5) (Am): ulízaný; (6) f. (Am): cucání; (JD).

lambiche, m/f. (1) (Mex): lichotník, pochlebovač, vtíravý člověk; (RAE).

lambiscón, -na, adj. [Š: *adulador*] (1) (Salv, Hond, Mex, Per): lichotník, pochlebovač, vtíravý člověk; (RAE, AM, MM). • (2) (Mex, Per): mlsný; (AM, MM).

lambisconear, tr., hovor. (1) (Salv, Hond, Mex): lichotit někomu za účelem získání nějaké osobní laskavosti; (RAE). • (2) ~ **a una persona** (Mex): podležat někomu, doležat za někým; (JD).

lambisconería, f. [Š: *adulación*] (1) (Mex): lichocení, pochlebování; (RAE).

lambisquear, tr. [Š: *adular*] (1) (Salv, Mex): lichotit, pochlebovat; Var.: *lambisconear*; (RAE, AM). • (2) (Kol, Mex, Per): lízat rychle a dychtivě; (MM). • (3) (Am, Dom): lízat, cucat; (AM, MM, JD). • (4) (Hond, Mex, Portor): hledat sladkosti k snědku; (MM). • (5) (Mex): podležat někomu; (JD).

lambón, -na, adj/subst., hovor., vulg. [Š: *adulón*] (1) (Kol, Ekv, Mex, Pan): úslužný, lichotivý a servilní člověk; (2) adj., hovor. [Š: *soplón*] (Kol): udavač, donašeč; (RAE, MM, JD). • (3) m/f. (Am): šmajchlíř, řka; (JD).

lambonería, f. [Š: *adulación*] (1) (Kol, Ekv): lichocení, pochlebování; (2) f. [Š: *delación*] (Kol): obvinění, udání; (RAE).

lambrín, m. (← fr. *lambris*) (1) (Arg, Mex): obložení zdí dlaždicemi až do výšky jednoho metru nebo i více; ■ Var.: *lambris*; (MS).

lambris, viz: *lambrín*; (MS).

lambucio, -cia, adj., hovor. (1) (Ven): o člověku: má ve zvyku jíst mezi jídly; (2) adj., i subst. (Ven): bídný nebo lakomý v drobných záležitostech; podvodníček; (RAE).

lambuzo, -za, adj/subst. (1) (Kost): o zvířeti a zvláště o psu: má dlouhý čenich; (2) adj. [Š: *entremetido*] (Kost): dotěrný, vlezlý, všetečný; (RAE, AM, MM). • (3) (Kol, Ekv, Ven, Mex): nenasytý, nenažraný; (AM, MM, JD). • (4) (Kol, Ekv, Ven): nestydatý; (5) (Mex): hladový; drzý; (MM). • (6) m/f. (Am): nenažranec; (JD).

lamedero, m.: viz: *lambedero*; (RR).

lameojos, adj/subst.: viz: *lambeojos*; (RR, AM, MM, JD).

lameplatos, m/f. (1) (Mex): lichotník, pochlebovačný, ničemný, vtíravý člověk; (2) m. [Š: *dedo índice*] (Mex): ukazováček; (RAE, MM). • (3) (Mex): opovržením hodný člověk; (MM).

lamido, -da, adj.; (1) [Š: *abusivo; confianzudo*] (Guat): urážlivý; nepatřičný; drzý; příliš familiární; př.: *en los alrededores pululaban los orejas. Eran bajos o altos, siempre gordos, siempre altaneros, siempre ladinos, siempre lamidos*; (RR). • (2) (Mex): mazaný; (JD).

lampa, f. (← aim. *lampa*) (1) (Bol, Chil, Ekv, Per): motyka, motyčka; (RAE). • (2) (← keč. *azadón*) (Kost, Chil, Ekv, Per; Arg, Bol): motyka, rýč, lopata; ■ Syn: *palana*; (3) (Per): lžice; (4) *tirar* ~ (Per): tvrdě pracovat; obdělávat zem; př.: *nosotros mismos reconocemos que a cinco mil metros de altura es bravo tirar lampa*; (MS, RR, AM, MM, JD).

palana, f. (1) motyka, rýč, viz též: *lampa*; (MM).

lampacear, intr/tr. (1) [Š: *limpiar*] (Nik): zametat; uklízet byt pomocí tlustého koštěte z přírodního vlákna; př.: *Matilde estuvo apurando a todas las del servicio a barrer y lampacear bien la casa, y en especial el aposento de Don Oliverio*; (RR).

lampada, f. (← keč.) (1) (Ekv, Chil, Per): množství zeminy vykopané motykou; (RAE, MS).

lampalagua, f. (1) (Arg, Chil): hroznýš královský; ► had z čeledi hroznýšovité (lat. *boidae*), který měří zhruba 2,5m, hnědé barvy s nažloutlými skvrnami, žije v oblasti hor a nížin na severu a severozápadě Argentiny a živí se malými ptáčky či savci; (RAE, MM, JD). • (2) (Chil): žrout, nenasyta; ► odkaz na žravost hroznýše královského; (3) fiktivní monstrum; ► které pije vodu z řek a tím je vysušuje; (AM, MM).

lampar, tr/intr. (1) [Š: *robar*] (Arg): krást, loupit; př.: *largaron el periodismo y comenzaron a lampar carteras en las ferias*; (RR). • (2) intr. (Portor): flákat se; nemít prachy; zhebnout; př.: *lampar de hambre* (zhebnout hlady); (AM, MM, JD).

lámpara, m/f. (1) (Kub, Salv, Nik, Ven): vychytralý, prohnáný člověk; (2) f. (Nik): nedůvěryhodný člověk; (RAE, AM, MM). • (3) (Kost): přetvářka; zdání; př.: *al principio era super seria, no hablaba con nadie y trabajaba muy duro no es como el Asceta Minofén que es pura lámpara*; (RR). • (4) m/f. (Kub): drzoun, dotěra; (5) m. (Ven): zloděj, chmaták; (6) **quebrar la** ~ (Ven): všecko zkazit, pokazit; (AM, MM, JD).

lamparear, tr. (1) (Mex): lovit nebo rybařit za pomoci lampy; (RAE). **lamparilla**, f.: *lamparita*; (RR). • (2) (Guat): švihnout; (JD).

- lamparita** (nebo: **lamparilla**), f. (1) [Š: *bombilla eléctrica*] (Guat = Ur. y Arg.): elektrická žárovka; př.: *un ojo se le paseaba por los dedos de la mano derecha como una luz de lamparita eléctrica*; (RR).
- lamparoso, -sa**, adj. (1) (Salv): mající na sobě mastné skvrny; (RAE, JD). • (2) (Dom): **hnusný, nechutný, špinavý**; (AM, MM).
- lampazo**, m. [Š: *fregoná*] (1) (Arg, Nik): mop; (2) m. (Urug): *haragán* (viz.); (RAE, MM). • (3) hovor. (← keč.) (Chil, Per): úder motykou; (MS). • (4) (Chil, Arg): hadr, utěrka; př.: *hay que pasarle el lampazo a las mesas de los clientes*; (BDE, JD). • (5) (Kol, Ven): švihnutí, fláknutí; (AM, MM, JD). • (6) (Chil): pomůcka pro lov ježků; ► špagát, který se utáhne na velký klacek; (7) (Mex): vodní rostlina *Nymphaea odorata*; ► roste na severu Mexika; (8) hyacint; (MM).
- lampeador, -ra**, adj/subst. (← keč.) (1) adj. (Chil): vztahující se ke skladišti dřeva nebo pile; (2) m. (Chil): pracovník s motykou; (MS).
- lamepar**, tr. (← keč.) (1) (Chil, Per; Bol, Ekv): okopávat, kypřit půdu motykou; (2) (Chil): hrubě opracovat; dát do pravého úhlu; (3) (Per): jíst; (MS, RAE, AM, MM).
- lampero, -a**, m/f. (← keč.) (1) (Chil, Per; Bol, Ekv): pracovník s motykou; (MS, AM, MM).
- lampita**, f. (← keč.) (1) (Kost, Chil, Ekv, Per; Arg, Bol): motyčka; (MS).
- lampo**, m. (1) (Portor): část terénu; př.: *desde aquel sitio se divisaba un mundo de verdura. Por detrás, un lampo extenso de selva virgen rematando en una cima abrupta*; (RR).
- lampón, -na**, adj/subst. (← keč.) (1) m. (Ekv): dvojzubá motyka; (MS, AM, MM). • (2) adj. (Kol): **hladový, hltavý**; (AM, MM, JD).
- lana**, m/f. (1) (Kost, Guat): mech nebo lišejník **planých stromů**; viz.: *lama*; (2) m. (Guat): člověk patřící mezi cháttru; (3) m., i pl. (Hond): jedinec, který využívá druhé ve svůj prospěch pomocí podvodů; (4) **azotar alguien la ~**, (Salv): dát peníze, zaplatit; (RAE, AM, MM). • (5) f. i pl. (Mex): **prachy, fuky**; ► **o penězích**; (AM, MM, JD). • (6) f. i pl. (Mex): **lži**; (AM, MM). • (7) **estar en la ~** (Am): **topit se v penězích**; (8) **chlap, chlapík; obejda, vandrák**; (JD).
- lanar**, m. (1) [Š: *oveja*] spíš pl. (Arg; Urug): ovce; př.: *recorriamos aquella escena desolada, cuereando reses muertas, vigilando la punta de lanares que sobrevivían en la loma*; (RR).
- lance**, m. (1) (Mex, Nik, Kost, Pan, Kol; Urug, Arg): milostné dobývání; svádění; milostné dobrodružství; pokus o svedení; př.: *ha habido más de un lance penoso que pudo tener un fatal desenlace*; viz též: *lancear*; (2) **echarse un ~** (Chil): podívat se, kouknout; př.: *chicas que gritan y dan tremendos cuarteos cuando se agachan para echar un lance*; (3) **tirarse un ~** (nebo: **tirarse a un ~**) (Arg; Urug, Par): pokoušet štěstí; riskovat; př.: *déjame que me tire un lance*; (RR, MM). • (4) (Arg, Par): **křídlo**; ► **budovy**; př.: *casa de tres lances*; (5) (Chil): **ucuknutí, úhyb**; (6) **sacar ~** (Chil): **ucuknout před úderem**; (AM, MM, JD). • (7) (Kol): **oblíbené místo k rybaření**; (AM). • (8) (Kol): **strom mající husté listí a rovný kmen, *Miconia caudata***; (MM).
- lancear**, tr/intr. (1) (Kost): flirtovat; svést; př.: *contiene consejos para lancear chiquillas en La Terraza*; viz též: *lance*; (2) tr. (Arg): **krást; peněženky nebo šperky na ulici či v hromadných dopravních prostředcích**; často pomocí kleští, nůžek, nebo speciálního nože zvaného *lanza*; př.: *cuando no era conocido por los tiras, la lanceaba sin temer el manyamiento*; (RR).
- lancero, -ra**, m/f. (1) [Š: *ratero; carterista*] (Arg): kapesní zloděj; př.: *un vocerio ronco vomitaban estos racimos espatarrados en los bancos entre los cuales se deslizaban los lanceros de traje adecentado*; viz též: *lancear*; (RR). • (2) m/f. **hanl. (Arg): hochštapler**; ► **nezodpovědný člověk, který pokouší podniky s nejistým úspěchem a věří ve své štěstí**; (MM, JD). • (3) f. (Kol): **věšák**; (JD).
- lanceta**, f. (1) [Š: *aguijón*] (Bol; Mex, Guat, Per, Chil): bodlina; žihadlo; trn; př.: *este campesino de dieciocho años martiriza a los bueyes con la lanceta de bambú*; (RR, AM, MM, JD).
- lane** (← angl. *lane*) (Portor): silniční proud, trať, dráha; (MS).
- langanazo**, m., hovor. (1) (Ven): rána, která způsobí pohmožděninu; (2) m. (Ven): úder zvonu nebo výstřel z děla; (3) m. (Ven): panák nebo sklenka silného alkoholického nápoje; (RAE, JD).
- lángara**, adj/subst. (1) (Mex): člověk, který není hoden důvěry; (RAE, MM). • (2) adj. (Mex): **mazaný, prohnaný**; (AM, MM). • (3) m/f. (Am): **filuta**; (JD).

- langarote, -ta**, adj/subst. hovor. (1) m. (Ekv): velmi vysoký, hubený a neupravený člověk; (RAE, AM, MM, JD). • (2) adj. (střAm): líný, povalečský, darmošlapský; viz.: *lángaro*; (AM, MM, JD). • (3) adj. (Mex): hromotlucký; (MM, JD). • (4) adj. (Mex): hladový; (AM). • (5) m. (Am): dlouhán; (JD).
- lángaro, -ra**, adj. (1) (střAm): líný, povalečský, darmošlapský; viz též: *langarote*; (AM, MM).
- languarico, -ca**, adj. [Š: *lenguaraz*] (1) (Mex): prostořeký, drzý, hubatý; (RAE).
- langüetear**, tr. [Š: *lamer*] (1) (Chil): lízat, olizovat; (RAE).
- lancha**, f., viz: *lancharse*; (RR).
- lancha**³, f. (← kič. *lancha*) (Ekv): houba/plíseň škodlivá pro některé rostliny, speciálně pro brambory; (RAE).
- lancharse**, intr., zvrat. (1) (Ekv): kazit se; ► o zrně; kvůli parazitu, který se jmenuje *lancha* a odolává vykuřování; př.: *pero los granos o se helaban o se lanchaban o se pudrían, y ya por falta de lluvias y ya por falta de lluvias y ya por mucho llover lo cierto era que más resultaban el trabajo y las angustias que ganancia*; (RR).
- lanuza**, m/f. (1) (Hon.): člověk nízkého původu, který podvádí a šidí ostatní; (RAE).
- lanza**, m/f. (1) (Mex): člověk, který není hoděn důvěrou; (2) **ser alguien una ~**, hovor. (Am): být schopný a mít jasnou mysl; (RAE). • (3) (Ven): speciální druh nože; př.: *el primero le sacó de la cintura una lanza al tiempo que el otro le despojaba el revólver*; (4) viz též: *lancear*; (RR). • (5) ~ **apureña** (Ven, Kol, Kost): podfukář; vydřiduch; ► o obchodníkovi, který není hoděn důvěrou; (6) **ser buena, una tamaña ~** (Mex): být mazaný, mít za ušima, filuta; př.: *¡es usted muy lanza!* (vy jste pěkný filuta!); (7) f. (Kol, Kost): lichvář; (MM, JD). • (8) m. (Kol): šejdíř; skrblík; (9) (Chil): kapsář; (JD).
- lanzado, -a**, adj.; (1) (Chil): vyhnaná osoba; vypuzená; př.: *a veces hay lanzamientos y tenemos que albergar a los lanzados*; (RR).
- lanzador, -ra**, m. (1) (Antil, Mex, Nik, Ven): nadhazovač; ► v baseballu: hráč, který má hodit míč pálkaři; (RAE).
- lanzagua**, m. (1) (Chil): malé otáčivé vodní dělo umístěné na vozidle, které je určeno ke stříkání vody při potlačování veřejných nepokojů; (2) m. (Urug): vozidlo, na kterém je toto vodní dělo umístěno; (RAE).
- lapa**, f. [Š: *paca*] (1) (Kol, Ven): asi 50cm dlouhý hlodavec, s hustou, zplihlou srstí hnědé barvy, s bílými skvrnami na hřbetě a načervenalými na krku, břiše a bocích, s krátkým ocasem a s krátkými nohama, se špičatým čenichem a s malými, zaoblenými oušky, pochází z Ameriky, žije v horských oblastech v norách, živí se rostlinami, vydává zvuky podobné prasečím, snadno se domestikuje a jeho maso je jedlé; ► *aguti paca*; ■ Syn.: *paca* (DUB), *paka* nížinná (NET); (2) f. (Kost, Hond): papoušek *guacamayo*; ► zhruba o velikosti slepice; jeho zobák je seshora bílý a zespodu černý; má bílé spánky, krvavě červené tělo, hrud' zelenou nebo modrou, svrchní dlouhá pera na křídlech jsou modrá se žlutými místy, má dlouhý ocas červené barvy s péry, která jsou na bocích modrá; (RAE, MM, AM). • (3) (Kost): papoušek; *ara arakanga*; *Ara macao*; *Ara ambigua*; př.: *la lapa roja es una de las aves más bellas de de los bosques costarricenses*; (4) (Per, Chil): rozpúlená a **zploštělá** dýně; používá se například na nošení jídla; př.: *le llevaba alimento en una gran lapa*; (RR, AM, MM). • (5) (Chil): **vojáková konkubína**; (6) (Ekv): širák; ► **zploštělý velký klobouk**; (AM, MM, JD). • (7) (Chil): **vojanda**; (JD).
- lapachero**, m. [Š: *lapachar*] (1) (And., Portor): mokřina; (RAE, MM, JD).
- lape**, adj. (← map.) (1) (Chil): spleená, smotaná (nit, vlna); (2): o slavnosti: živá, veselá; (MS, AM, MM, JD).
- lapicera**, f. (1) [Š: *portaplumas*] (Arg, Bol, Urug, Chil, Par): držátko na pero; Syn.: *palillero*; (2) f. [Š: *pluma estilográfica*] ~ **fuate** (Arg, Urug): plnicí pero; (3) f. [Š: *bolígrafo*] (Urug): propiska; (RAE, AM, MM, JD). • ~ (**lapicero**, m.) (1) [Š: *portaplumas*] (Arg; Per, Chil, Urug): násadka na pero; př.: *al sentarse Julio encontró su lapicera y éste era un síntoma de buena suerte; pero no halló por ninguna parte el tintero*; (RR, JD). • (4) (Am): **patentní šroubovací tužka**; (5) ~ **a bolilla, a bolita**: **kuličkové péro**; (JD).
- palillero**, f. (1) (Arg, Bol, Urug, Chil, Par): držátko na pero; (MM).

lapicero, m. [Š: *bolígrafo*] (1) (Kost, Guat, Hond): propiska; (2) m. [Š: *portaminas*] (Mex): patentní tužka; (RAE). • (3) (Arg, Per): držátko na pero; (AM, MM). • (4) ~ **de tinta** (Per): kuličkové pero; (JD).

lapicero, m.: viz: *lapicera*; (RR).

lapón, m. (1) [Š: *perro*] (Per): pes; př.: *yo soy un mozo pobre, ciego, sin juicio y sin lapones que ladren en mi favor y me defiendan*; (RR).

laqué, adj. (← fr. *laquer*) (1) (Urug): lakovaný, natřený; (MS).

laque, m. (← map.); (1) (Bol): kyj, obušek, hůl, klacek; ■ Var.: *laqui*; (2) (Chil): druh palice, obušku ze železa nebo ze dřeva potaženého železem; (RAE). • (3) (Chil; Arg, Per): bolaso, bola; (4) (Arg, Chil, Per): zbraň lupičů; (5) (Chil): u pouštění draka: rukojeť s nití; (6) (Bol): dušené maso se zeleninou; (MS, AM, MM, JD). • (7) (Bol): měkká pomletá kukuřice se solí, sýrem a masem; (AM). • (8) (Arg, Chil): bolaso; ► tvořené třemi koulemi, dřive používané gauči a indiány z pampy a Patagonie, lovili tím lamy a nandu a také chytali koně a nezkrotitelný dobytek; (MM).

laqueadura, f. (← map.) (1) (Bol): úder bolasem; (MS).

laquear, tr. (← map.) (1) (Arg, Chil): lovit bolasem; (MS, AM, MM).

laqui, viz: *laque*; (MS, AM, MM).

largada, f. (1) (Arg, Urug, Chil, Par): při sportovním závodě: start; ► moment, kdy závod začíná; př.: *fulano aventajó a Mengano desde la largada*; (2) f. (Arg, Urug): při sportovním závodě: start; ► místo, ze kterého závod začíná; (RAE, MM, JD). • (3) (Arg, Chil, Par, Urug): začátek, počátek nějaké akce; (MM). • (4) (Ekv): vypadnutí, zmizení; (JD).

largar, tr/intr., i zvrat. (1) intr. (Chil; Arg): začít sportovní kariéru; př.: *cuando largaron yo estaba en la galucha luqueando un par de piernas de mascar*; (2) tr. (Kost; Bol): zahnat; vypudit; př.: *un buen día intriga y logra que al hondureño lo larguen de la finca con música a otra parte*; (3) **largarse** [Š: *echarse*], intr., zvrat. (Chil): vrhnout se; př.: *mirándome no más cuando me encuentra por ahí, como si se me fuera a largar encima*; (RR). • (4) tr. (Arg, Mex, Par): mrštit, hodit; (5) dát silnou ránu; př.: *fulano me largó una trompada*; (6) (Arg, Par, Urug): začít kariéru; (7) (Kol): nechat, dát, přepustit; př.: *lárgueme dos libras de su cacao*; (MM, JD). • (8) (Arg): vykecat; př.: *largar la cosa a una persona*; (9) ~ **la brea** (Mex): pustit chlup; ► zaplatit; (10) ~ **la cutara/la chancleta** (Kub): natáhnout bačkory, zatřepat bačkorama; (11) ~ **el chivo** (Am): krmit rybičky ► zvracet; (12) ~ **el chancho** (Arg): krmit rybičky; ► zvracet; (13) ~ **el lazo** (Arg): jít s pravdou ven; (14) ~ **una macanada** (Arg): plácet nesmysly; (15) ~ **el rollo** (Am): spustit, řečnit, kázat; (16) vykecat co; (17) blít; (18) vyhazovat peníze oknem; (JD). • (18) intr. (Arg, Kol, Chil, Per, Portor, Kost): dát/pustit se do čeho; př.: *largarse a caminar* (vydat se na cestu); *largarse a correr* (dát se do běhu); *largarse a llorar* (rozbřechet se); *largarse a trotar por el mundo* (pustit se do světa). (AM, MM, JD). • (19) (Chil): natáhnout bačkory, zatřepat bačkorama; (20) ~ **a lo pato** (Chil): kápnout božskou; (21) **ya se ~ gó** (Arg): už to začalo; (JD).

largavista, m. [Š: *catalejo*] (1) (Arg, Ven): dalekohled; (2) m. [Š: *anteojos prismáticos*] (Arg, Urug, Ven): triedr; ► dalekohled tvořený soustavou čoček a hranolů, kdy mezi dvě spojné čočky je vložena soustava dvou optických hranolů, které obraz čtyřikrát odrazí; (RAE, JD).

largo, adj/adv.; (1) [Š: *lejos*] přísl. (Kost a další): daleko (2) **largo** (nebo: **tírar** ~): viz: *tírar*; (RR, JD). • (3) ~ **a largo, de ~ a largo, de ~ en largo** adj. (Mex): po celé délce; (4) přísl. (Am): dlouho; (JD).

largona, f., hovor. (1) (Chil, Per): otálení, protahování, odkládání něčeho; (RAE, AM, MM, JD). • (2) **darse una ~** (Chil): odpočinout si; (AM, MM).

largurucho, -cha, adj., i subst., despekt. [Š: *larguirucho*] (1) (Ven, Kol, Chil, Mex): o člověku: příliš dlouhý nebo hubený vzhledem ke své tloušťce či šířce; (RAE, MM).

las de Quico y Caco: viz: *Quico*; (RR).

lastimada, f. [Š: *lastimadura*] (1) (Kub, Mex, Guat): rána, poranění; (RAE, AM, MM, JD).

lastimado, m. [Š: *lastimadura*] (1) (Ekv): rána, poranění; (RAE, JD).

lastrada, f.: viz: *lastrar*; viz též: *lastre*; (RR).

lastrar(se), tr/intr, i zvrat. (1) [Š: *comer; manducar*] (Arg; Urug): jíst; baštit; nenasytně a hltavě se cpát; př.: *los adolescentes no comen, lastran; mira esa barra cómo lastra*; (RAE, RR).

lastre, m.: viz: *lastrada*; viz též: *lastrar*; (RR).

lata, f. (1) desp. (Arg, **Urug**): šavle; pochva na šavli; př.: *a mí no me gusta andar con la lata a la cintura*; viz též: **latón** (2) despekt. (Kost): jakýkoli předmět z kovu; př.: *es que no es cualquier hijo de madre el que puede andar con una lata que ha sido de un presidente de Méjico*; (3) [Š: *cubo; balde*] (Mex): kbelík; vědro; př.: *me cargaron con una lata que pesaba mucho*; (4) (Kost): jakýkoli dopravní prostředek; př.: *hay que agarrar una lata hasta el centro y otra para la choza*; (5) **estar en las ~s** [Š: *no tener dinero*] (Kost, **Kol**): být bez peněz; př.: *el Capitán Austerín dice que está en las latas que no tiene un cinco que no quiere una jarana nueva*; (6) **meter mano en la ~**: viz: *mano*; (RR, **AM**, **MM**, **JD**). • (7) **dar ~** (**Ven**): dát výprask komu; (**AM**, **MM**, **JD**). • (8) (střAm): šasek; (9) (**Ven**): hůl; ► pro obézního člověka; (**AM**, **MM**). • (10) (Mex): řezný nástroj; (**AM**). • (11) (**Arg**): kruhová plechová značka; ► kterou obdrží stříhač ovcí za každou ostříhanou ovci, aby se pak mohla vypočítat platba, kterou by měl obdržet; (12) (**Arg**): prut; ► používá se pro svázání výhonků z vinic v révových loubích, nebo pro upevnění slámy na střechách farem, apod.; (**MM**). • (13) (**Am**): drzoun; (14) (**Bol**): kachna; ► lež; (15) (**Kol**): bambus, rákos; (16) (**Ven**): tyčka; (17) **meter ~** (**Ekv**): žvanit; (**JD**).

lataear, tr., i zvrat., hovor. [Š: *aburrir*] (1) (**Chil**): obtěžovat, nudit; (**RAE**, **JD**). • (2) (**Arg**, **Chil**, **Ekv**, **Per**, **Portor**, **Urug**, **Par**): kecat, žvanit; (**AM**, **MM**, **JD**).

latería, f. [Š: *hojalatería*] (1) (**And.**, **Am**, **Kub**, **Par**): klempířství; (**RAE**, **AM**, **JD**). • (2) (**Am**): konzervy; zásoba konzerv; (**JD**).

laterío, m. [Š: *latería*] (1) (**Mex**): několik plechovek od konzerv; (**RAE**, **MM**, **JD**).

latero, -ra, adj. [Š: *latoso*] spíš v **Am**. (1) otravný, protivný; (2) m/f. [Š: *hojalatero*] (**And.**, **Am**): klempíř; (**RAE**, **AM**, **MM**).

latigudo, -da, adj. (1) (**Chil**): o něčem pevném: měkké a pružné; (2) adj. [Š: *hostigoso*] (**Chil**): vtíravý, dotěrný; (3) adj. [Š: *latoso*] (**Chil**): otravný, protivný; (**RAE**). • (4) (**AmMerid**): pružný bič z kůže; (**AM**).

latiguera, f. (1) [Š: *latiguelo*] (**Pan**): švihání; praskání bičem; př.: *aquí ta el cholo que buscabas, cabrón; me pagaste la latiguera de mi hijo; ya tus bellaquerías no se oirán en la montaña*; (**RR**). • (2) (**Per**): našlehání, výprask; ► dítěti; (**AM**, **MM**, **JD**).

latilla, f. (1) (**Ekv**): tříška; střepina; úlomek; př.: *la muchacha puso la ropa húmeda dentro del tarro que bullía, y atizó el fuego con chamizas y latillas de gradúa seca*; (**RR**).

latinazgo, m., despekt. [Š: *latinajo*] (1) (**Chil**): výraz nebo latinská fráze používaná v kastilštině; (**RAE**).

latir, tr., i intr. (1) **~le algo a alguien** [Š: *presentirlo*] (**Ven**; **Mex**, **Urug**): mít předtuchu; něco tušit, předvídat; předpovědět; př.: *me late que no viene a eso que usted teme, compadre*; (**RAE**, **RR**, **AM**, **MM**, **JD**). • (2) (**Ven**): otravovat, obtěžovat; (**AM**, **MM**, **JD**).

latisueldo, m. (1) (**Ekv**): značně vysoký plat; (**RAE**).

latón, m. (1) [Š: *sable*] desp. (**Arg**, **Bol**, **Kol**): šavle; př.: *daban entonces las armas pa defender los cantones, que eran lanzas y latones con ataduras de tiento*; (2) (**Kub**; **Portor**, **Per**, **Par**, **Urug**, **Arg**): kbelík; obzvláště na odpadky; vědro na praní prádla; př.: *llego a una parte oscura donde hay latones higiénicos de Salubridad y oigo que sale una canción de los latones de basura*; (**RR**, **AM**, **MM**, **JD**). • (3) (**Arg**, **Par**, **Urug**): jakákoli velká plechová nádoba; (**MM**). • (4) (**Am**): žabikuch; (**JD**).

latonería, f. (1) (**Bol**): bílý plech; prodejní stánek; př.: *con ruido de latonería y vidrios rotos, el coche queda con las ruedas al cielo, en medio de una de un multitud que ha ido creciendo*; (**RR**).

latoso, -sa, adj. [Š: *embustero*] (1) (**Ekv**): prolhaný, vytácející se člověk; (2) adj. [Š: *pedante*] (**Ekv**): domýšlivý člověk, který rád předvádí svou moudrost či učenost, ať už ji má či nikoliv; (**RAE**).

lauca, f. (← map.) (1) (**Chil**): u člověka i zvířat: pleš; ► **buď přirozená nebo způsobená nějakou nemocí či nehodou**; (**MS**, **AM**, **MM**, **JD**).

laucadura, f. (← map.) (1) (**Chil**): pleš; (**MS**, **AM**, **MM**, **JD**).

laucar, tr. (← map.) (1) (**Chil**): škubat chlupy nebo vlnu; (**MS**, **AM**, **MM**).

lauco, -a, adj. (← map.) (1) (**Chil**): plešatý; (**MS**, **AM**, **MM**, **JD**).

laucón, m. (← map.) (1) (**Chil**): kulatá pleška na hlavě; (2) **a ~es**, adv. (**Chil**): špatně zastřižené vlasy; (**MS**).

laucha, , m/f. (← map. *laucha* nebo *llaucha*); (1) lid. (Arg, Chil; Bol, Par, Urug, Kol): myš domácí; ► *Mus musculus*; př.: *las bolsas de raciones tenían también galletitas, turrones, caramelos, así que las lauchas desfilaban por el rincón en donde estaban apiladas*; *tiene cara de laucha (má krysí obličej)*; (MS, BDE, MM, JD). • (2) (Arg, Chil): o člověku: hubený a drobných rysů; (3) (Arg, Chil): bezvýznamná osoba; (4) (Arg): starý chlípník; (5) (Chil): v karetní hře *tenderete*: třetí z jakékoli barvy; (6) ocelový drát; (7) **ser una ~ , una ~ita** (Arg, Chil, Urug; Kol): chytrák, lišák; (8) (Kol): znalý, praktický; (9) (Chil): vozík; (10) **aguaitar uno la ~** (Chil): s trpělivostí vyčkávat nějakou příležitost; (MS, AM, MM, JD). • (11) **peor es mascar ~s** [Š: *peor es nada; menos de una piedra*] (Chil): lepší než nic; lepší než drátem do oka; př.: *–¿qué se hizo mi compadre? –hace rato que pasó para adentro con la Lucy; peor es mascar lauchas*; (RR). • (12) (Chil): mezi klempíři: ocelový drát; (13) (Kol): zkušený, zběhlý a praktický člověk; (AM, MM). • (14) (Am): darebák, taškář; (15) čipera; (16) m. (Kol): zvěd, vůdce, stopař; (17) (Am): hraboš polní; (JD).

lauchar, intr., hovor. (1) (Chil): při některých sportech: hrát tím způsobem, že se čeká na příležitost dát gól, získat bod; (2) intr., hovor. (Chil): při některých sportech: převzít míč za zády obránců; (RAE).

lauchero, -ra, adj., i subst., hovor. (1) (Chil): o hráči: ten, který obvykle čeká na příležitost dát gól či získat bod, aniž by se plně zapojil do hry; (RAE). • (2) (Chil): nádeník, který pracuje s vozíkem *laucha*; (MS).

lauchita, f. (← map.) (1) (Chil, LaPla): myška; (MS). • (2) (Chil): ženuška; (JD).

lauchón, m. (← map.) (1) (Chil): vyrostlý a hubený mladík; (MS).

lulao, m. (← arw/karib) (1) (Ven): druh sumce; ► *Silurus sp.*; (2) (Ven): hudba a tanec; ■ Var.: *lulau*; (MS, AM).

lulau, viz: *lulao*; (MS).

lause (← angl. *louse*) (Chil): veš; (MS, MM).

lavacara, f., málo použ. [Š: *jofaina*] (1) (Ekv, Kol): umyvadlo; (RAE, AM, MM).

lavadedos, m. (1) (Mex): nádoba s vodou, která se pokládá na stůl a slouží k opláchnutí prstů; (RAE).

lavadero, m. (1) (Guat, Mex, Nik, Per): řečiště řeky nebo potoku se zlatonosným pískem, kde se rýžuje zlato; př.: *lavadero de oro* (použ. v Per); (RAE, AM, MM, JD). • (2) (Mex): prádlo; ► místo u řeky, kde chudé ženy perou prádlo; (MM, JD). • (3) (Arg): prádelna; (MM).

lavadito, -dita, adj.: viz: *lavado, -da*; (RR).

lavado, -da, adj. (1) (Portor, Ekv): název pro mestice světlé pleti; název pro pleť světlého mestice; (RR). • (2) (Kub): o dobytku, který má načervenalou srst s nádechem do bíla; (AM, MM).

lavado, -da (nebo: **lavadito, - dita**) adj/subst. (1) adj. (Kub; Portor, Ekv): o míšenci: mající světlou pleť; př.: *sin ser un adonis, indio lavado, medio blanquito, las mujeres le ayudaron a vivir*; (2) m. (Urug): prádlo, které donese zákazník do prádelny nebo k pradeně; (RAE; RR). • (3) (Arg, Mex, Par, Portor): prádlo; ► vyprané, k vyprání; (MM, JD).

lavagallo, m., i adj.: viz: *lavagallos*; (RR).

lavagallos (nebo: **lavagallo**), m., i adj.: (1) (Ven; Kol): silný a nekvalitní rum; př.: *no te ofrezco porque es un lavagallos, pero si quieres*; (RR, AM, MM, JD).

lavaje, m. (1) (Arg, Chil, Par): umytí, vyprání, vypláchnutí; (RAE, MM). • (2) (Arg, Chil, Par): klystýr; (MM).

lavalozas, lavalozas, m. [Š: *lavavajillas*] (1) (Chil): prostředek na mytí nádobí; (RAE).

lavanda (← angl. *lavender*) (Arg, Kol, Mex, Urug): levandule; levandulový parfém; (MS).

lavandero, m. (1) (Ven): prádelna; (RAE). • (2) (Mex): mýval; (JD).

lavandina, f. [Š: *lejía*] (1) (Arg, Bol, Par, Urug): bělicí louh; (RAE).

lavaplatos, m. [Š: *fregadero*] (1) (Bol, Chil, Kol, Ven, Mex): dřez; (RAE, AM, MM, JD). • (2) (Arg): člověk, který umývá nádobí v hotelech, restauracích apod.; (MM).

lavarropa, lavarropas, m/f. [Š: *lavadora*] (1) (Arg, Urug): pračka; ► přístroj, který slouží k praní prádla; (RAE, JD).

lavativa, f. (1) (Ven): rozbití; zničení; zločin; př.: *los godos serán malucos, pero más lavativas han hecho los republicanos*; (2) **echar (una, alguna, la, mucha, tanta) ~**, i pl. [Š: *dañar*]

(Ven): poškodit; uškodit; ublížit; př.: *vivían en la hacienda de un hombre malucho que les echaba muchas lavativas a los pobres negros y a todas las gentes*; (RR).

lavativo, -sa, adj.; (1) (Ven): nudný; mrzutý; (RR).

lavatorio, m. [Š: *jofaina*] (1) (Arg, Chil, Ekv, Per, Portor, Par, Urug, Ven): umyvadlo; (2) m. [Š: *lavabo*] (Am): stolek s umyvadlem; (3) (← angl. *lavatory*) m. [Š: *lavabo*] (Am): toaleta; ► místnost pro vykonávání osobní hygieny; (RAE, AM, MM, JD).

lavatrastos, m. [Š: *fregadero*] (1) (Hond): dřez; (RAE).

lavavajilla, m/f. [Š: *lavaplatos*] (1) (Arg): myčka nádobí; (RAE).

lawn-tennis (← angl. *lawn tennis*): tenis; (MS, MM).

lázaro, adj., dříve i subst., arch. [Š: *lazarino*] použ. ve Ven. (1) člověk trpící nemocí zvanou elefantiáza; ► nemoc projevující se nadměrným zvětšením některých částí těla, především dolních končetin a pohlavních orgánů, příčinou mohou být přetrvávající záněty a především paraziti z teplých krajů; (RAE). • (2) m. (Am): **malomocný**; (JD).

Lázaro, m. (1) **mal de Lázaro**, viz: *mal*; (RR).

lazo, adj/subst. (1) (Guat, Hond): provázek; ► vyrobený z agáve; používá se v domácnosti; př.: *se lavó la cara, los brazos, tuvo que quitarse la camisa para lavarse el pecho. De un lazo arrebató una toalla. Secóse rápidamente*; (2) ~ **gotero** (Ven): smyčka na lase; př.: *pero este breve instante fue suficiente para que el potro corriera a defenderse otra vez dentro de la madrina de monstrecos que presenciaba la operación, erguidos los pescuezos, derechas las orejas. –Enguarálalo –ordenó Antonio–. Échale un lazo gotero*; (3) **dar** ~ (Arg): rozmotat smyčky na lase bez toho, aby se chycené zvíře zapletlo; př.: *todavía me quedan rollos por si se ofrece dar lazo*; (4) **ingerir** (nebo: **injerir**) **lazos** (nebo: **un/el lazo**) (Arg): spojit roztržené lano; ► spojením vláken; př.: *dimos agua a nuestros caballos, los bañamos, arreglamos nuestras prendas de trabajo, ingiriendo un lazo aquél a quien se le había cortado, cosiendo éste en un maneador, el otro acomodando sus bastos o un bozal*; (5) **lado del** ~: viz: *lado*; (RR, AM, MM). • (6) **es inútil poner el ~ al anca** (Bol, Per): tady je každá rána drahá; (AM, MM, JD). • (7) (Kub): taneční figura; (AM, MM). • (8) **lo puso como ~ de cochino** (Arg): pěkně ho zřídil; (MM, JD). • (9) adj. (Mex): o člověku, který je dobrým spojovatelem; (MM). • (10) **ir de ~** (Kol): vést se pod paží; (11) **y ni un ~** (Mex): a nikdo si ani neškytne; (JD).

lebisa, f. (← arw/karib) (1) (Antil, Mex): trnucha jamajská; ► *Himantura schmardae*; (2) (Kub): kubánský strom, jilm; ► z čeledi vavřínovitých, s drsnou kůrou, jehož plody žere dobytek; (3) (Mex): kůže této ryby, která se používá jako smirkový papír; ■ Var.: *lebisca, lebiza, levisa, libisa, liviza*; (MS, MM).

lebisca, viz: *lebisa*; (MS).

lebiza, viz: *lebisa*; (MS).

lebranche (nebo: **lebrancho**), m. (1) (Kol): *Mugil Brasilensis*; ► žije v pobřežních vodách Atlantického oceánu a ve slaných vodách u ústí řek; podobá se úhoři; (RR).

lebrancho, m. [Š: *mújol*] (1) (Can., Kub): cípal hlavatý; ► ryba nadřádu kostnatí (lat. *teleostei*), asi sedmdesát centimetrů dlouhá, s plochou hlavou, krátkou tlamou a drobnými zuby, oči má napůl pokryté průsvitnou membránou, tělo má téměř válcovitý tvar, hřbet je nahnědlý, vyskytuje se hojně především ve Středozezemním moři a její maso a jikry jsou velmi ceněny; (RAE). • (2) viz: *lebranche*; (RR).

lebrón, -a (nebo: **lebroncito**, -cita), adj/subst., vulg.; (1) (Mex): chvástal; drzoun; př.: *uno es lebroncito de por sí y no le cuadra que nadie le pele los ojos*; (RR, AM, MM). • (2) m. (Mex): mazaný člověk, filuta, darebák, taškář; (MM, JD). • (3) adj. (Mex): šikovný, zručný; (AM). • (4) (Mex): o zkušeném člověku, kterého není snadné oklamat; (MM).

lebroncito, -cita, adj.: viz: *lebrón*; (RR).

lebruno, -na, m., i adj.; (1) m. (Ven): mraky, které se objevují při svítání; ► výraz je typický pro nížiny; př.: *–¡alivántense muchachos! ya viene la aurora con los lebrunos del día*; (2) adj. (Ven): nažloutle bílá kráva; př.: *el madrinero, un todo lebruno, se detuvo de pronto, ante el higerón plantado cerca de la puerta de la majada y lanzó un bramido impresionante*; (RR).

leca piñata, m/f. (← it. *lecca pignatta*) (1) (LaPla): člověk, který jí velmi málo; (MS).

leco, adj/subst., hovor. (1) (Ven): velmi hlasité volání, nařikání, křik; př.: *dar, pegar un leco* (zaječet); (RAE, AM, MM, JD). • (2) adj. (Mex): padlý na hlavu; (MM, JD). • (3) m. (Mex): trulant; (JD).

legal, adj.; (1) [Š: *sobresaliente*] (Kol; Per): skvělý; výborný; (RR, AM, MM, JD). • (2) (Mex): poctivý; (MM, JD). • (3) (← angl. *legal*) (Am): týkající se právních záležitostí; (MM). • (4) (Kub): správný; (JD).

legista, adj., i subst.: viz: *médico legista*; (RR, MM, JD).

legua, f. (1) **en la ~** (Mex): támhle; na bližší neurčeném místě; př.: *de Mexico me llamaban los amigos: que andaba haciendo en la legua, perdiendo el tiempo, desperdiciando oportunidades*; (RR). • (2) ~ **corralera** (Kub): zastaralá plošná míra; (AM, MM). • (3) **~as y leguas a la redonda** (Arg): široko daleko; (JD).

leguleyo, -ya, adj. [Š: *discutidor*] (1) (Nik): člověk, mající zálibu v diskuzích a hádkách; (2) m/f. (Nik): člověk, který dělá neoprávněné zásahy u soudu; (RAE).

lechada, f. (1) (Kub): drtivá porážka nebo vítězství; př.: *da Cuba lechada y noca a Mexico en béisbol universitario*; (RR).

lechar, tr/intr. (1) intr. (Ekv): o samičkách některých domácích zvířat: dávat mléko; (2) intr. (Ekv): o chovu některých zvířat: sát mateřské mléko; (3) tr. (Hond, Mex): bítit vápnem; (RAE). • (4) tr/intr. tr. [Š: *lechar*] (Hond, StřAm; Kol, Ekv, Chil, Arg): dojít; podojit; př.: *para que no quede vaca sin lechar, para todo aquello que significa entrada de dinero, para todo eso estaba hecho Don Nicasio*; (5) tr/intr. [Š: *blanquear*] (Ekv): bělit; čistit; př.: *y apenas comenzó a lechar la laguna, había salido de la choza, loma arriba*; (RR).

lechazo, m., vulg. (1) (Ven): šťastná náhoda; (RAE).

leche, f. (1) [Š: *suerte*] **vulg.** (Per; Mex., Kost, Urug, Arg, Par): štěstí; př.: *¿ves esta cicatriz? Y él no se hizo nada, no es justo ¡Tiene una leche!*; (2) ~ **de María**, viz: **María**; (3) ~ **(de) tigre** (Ekv, Kol): alkoholický nápoj; ► vyráběný z vajec smíchaných s mlékem a pálenkou; (4) ~ **dormida** (Kost): horké mléko s cukrem a dalším kořením; př.: *acostumbran a traerles a sus enfermos las comidas más típicas: mazamorra, leche dormida*; (RR, MM, JD). • (5) (Bol): kaučuk nebo elastická guma; (AM, MM). • (6) (Am): název pro různé druhy rostlin, které mají společné to, že vylučují mléčnou mizu; př.: *leche de perra, leche de vaca, leche de venus, lechemaría, lecheprieta, lechemiel*, apod.; (7) (Antil): nádoba; ► do které se lije mléko hned po dojení; (8) lid. (Ven): běžná rostlina, říká se jí také *palo de vaca*; (MM). • (9) ~ **de belleza/hidratante/virginal** (Am): pleťové mléko; (10) ~ **de apoyo** (Am): večerní mléko; (11) ~ **higienizada** (Ekv): pasteurizované mléko; (12) **ser ~** (Kol): být krkoun; (13) **tener mala ~** (Mex): mít pech; (14) **a toda ~** (Kub): moc prima; (JD).

lechera, adj/subst. (1) (Par, Arg, Mex, Guat, Urug): dojná kráva; (RR, AM, MM, JD). • (2) adj. (Arg, Bol, Dom, Mex, Pan, Par, Nik, Ven): o dojných krávách jako o výnosném obchodě; (MM).

lechería, f. (1) (Arg, Mex): mléčný bar; ► podnik, kde se podávají převážně nealkoholické nápoje a zákusky; př.: *no vayas a lecherías a tomar café con leche*; (RR, MM). • (2) (Kol, Mex, Ven): lakota, krkounství; (MM, JD). • (3) (Kol, Chil): místo, kde se dojí krávy; (MM).

lechero, -ra, adj/subst. [Š: *suertero*] (1) adj. (Kost, Kub, Hond, Nik, Ven, Bol, Chil, Mex, Dom, Pan, Per): mající štěstí, šťastný; (RAE, AM, MM, JD). • (2) m. (Ekv): *euphorbia latassi*; ► druh stromu s mléčnou mizou, z jehož dřeva staví indiáni své chýše; (3) adj/subst. (Kost; Nik): šťastlivec; člověk, který umí využít situace; př.: *no le pasó nada al muy lechero*; viz též: *leche*; (RR, MM, JD). • (4) m. (Chil): dojič krav; (AM, MM). • (5) adj/subst. (Kol, Mex, Ven): krkounský, lakomý, vyžíravný; (MM, JD). • (6) (Kub, Portor): prospěchářský; (7) (Am): vše, co souvisí s obchodováním s mlékem; (8) m. (Am): člověk, co prodává mléko, nebo ho rozváží do měst; (MM). • (9) (Kub): courák; ► o vlaku; (JD).

lechiguana, f. (← keč.) (1) (Arg, Bol, Per, Urug): vosá; (2) (Arg, Bol, Per; LaPla): plástev této vosy; (3) (LaPla): štěstí; ■ Var.: *chiguana, lachiguana, lachihuana, lechihuana, llachiguana, llachihuana*; (MS, MM).

chiguana, f. (← keč.) (1) vosá; (2) plástev této vosy; viz též: *lechiguana*; (MS).

llachiguana, f. (← keč.) (1) vosá; (2) plástev této vosy; viz též: *lechiguana*; (MS).

llachihuana, f. (← keč.) (1) vosá; (2) plástev této vosy; viz též: *lechiguana*; (MS).

lechihuana, viz: *lechiguana*; (MS).

lechina, f. (1) [Š: *varicela*] (Ven): plané neštovice; (RR).

lechoso, -sa, adj/subst. [Š: *suertero*] (1) (Ven): mající štěstí, šťastný, **klikař**; (2) m. [Š: *papayo*] (Hond, Dom, Ven, Kol, Portor): papája melounová; ► strom z čeledi papájovitě (lat. *caricaceae*), rostoucí v teplých zemích, má vláknitý, nepříliš pevný, stonek, bohatý na latex obsahující jistý enzym, který se smíšený s vodou používá k měkčení masa; (3) f. [Š: *papaya*], **lid.**, (Dom, Ven, Kol, Portor): dutý plod stromu *papayo* (viz.), oválného tvaru, uvnitř jsou semínka a žlutá, dužnatá část plodu, podobající se melounu, je sladká a ještě z nezralé se z ní vyrábí velmi ceněná zavařenina; (RAE, AM, MM, JD). • (4) m/f. (Mex): **název pro různé stromy a keře, jejichž stonek nebo plod produkuje bělavou leptavou šťávu, která se podobá mléku**; (MM).

lechucero, -ra, adj., i subst. (1) (Ekv, Per): o taxikáři: ten, který pracuje výhradně v noci; (RAE, AM, MM, JD). • (2) (Per): **noční taxík, rozvoz**; (3) vulg. (Ekv, Per): **potulující se ulicemi**; (AM, MM, JD).

lechuza, m., hovor. (1) (Urug): na zásobovacím trhu: zprostředkovatel; (2) m/f., despekt., hovor. (Urug, Kub): člověk, který má zálibu ve slídění, čmuhání; (RAE, JD). • (3) f. (Mex, Kub): **lehká holka**; (AM, MM, JD). • (4) (Chil): **v dolech: špatně provedený odstřel**; (AM, MM). • (5) (Ven): **rozviklaný povoz**; (AM). • (6) (Mex): **albín, -ka**; (MM). • (7) (Am): **chmaták**; (8) (Kub): **funerbrácký vůz, funerbrák, čmuchal, dryáčnice**; př.: *vieja lechuza*; (JD).

leirén, viz: *lerén*; (MS).

leit-motif, viz: *leit-motiv*; (MS).

leit-motiv, m. (← něm.) (1) (Chil): hlavní myšlenka (hudební); ■ Var.: *leit-motif*; (MS).

lejazo, adv., hovor. [Š: *lejote*] (1) (Ven): velmi daleko; (RAE).

lejecitos, adv. [Š: *lejitos*] (1) (Mex): trochu daleko; (RAE).

lejísimo, adv. [Š: *lejísimos*] (1) (Arg, Kub, Mex, Urug): velmi daleko; (RAE).

lejote(s), adv., hovor. (1) (Ven): velmi daleko; př.: *muy lejote de casa*; (RAE, JD).

lejura(s), f., (Kol, Ekv, Arg) (1) velmi vzdálená část, **končina**; př.: *es una lejura* (je to strašně daleko); (RAE, MM, JD).

leke, m. (← keč.) (1) (Bol): úder pěstí do tváře; (MS).

lekero, m. (← keč.) (1) (Bol): bitkař; ► dává dobré údery pěstí; (MS).

lembo, -pa, adj. (1) (Kost): o ptácích z druhu kurovití: tmaví, s černým peřím; (2) adj., i subst. (Kost): o člověku: snědý, tmavovlasý; (RAE, AM, MM). • (3) subst. (Kol, Ekv): **kus, kusanec**; (4) adj. (Kol): **velikánský, neúměrný**; (AM, MM, JD).

leña¹; (1) ~ **de oveja**, f. (Arg, Urug): suchý ovčí trus, který slouží k rozdělávání ohně; (2) ~ **de vaca**, f. (Arg, Urug): suchý kravský trus, který se používá jako palivo; (3) **hacer ~**, hovor. (Kost): **rozbít, rozdrtit, rozdrobit na prach**; (4) (Per): s převahou zvítězit v nějakém souboji, v zápase; (5) **hecho ~**, hovor. (Kost, Kub, Hond, Nik, Portor, Ven): unavený, zmožený prací, námahou, atd.; (RAE, AM, MM, JD). • (6) ~ **raja** (Ekv): **naštípané dříví**; (7) ; ~ **con ellos!** (Arg): **ať jdou k čertu!**; (8) **me hicieron ~** (Kub): **úplně mě roznesli**; ► **při zkoušce**; (JD).

leñateada, f. (1) [Š: *paliza*] (Kost): výprask; př.: *mi tata en aquellos tiempos me hubiera dado sencillamente una leñateada*; (RR).

leñatear, tr/intr. (1) (Kol): sbírat dříví na poli; (RAE). • (2) (Kol): **štípat dříví**; (AM, MM, JD).

leñazo, m. (1) (Kub, Ven): morální, psychická újma; (2) m. (Kub): v baseballu: tak silné odpálení míčku, že obvykle vyletí mimo vyznačenou plochu hřiště; (RAE). • (3) (Mex): **úder kouskem dřeva, nebo něčím podobným**; (MM).

lengua; (1) ~ **de trapo**, f. (Kub, Urug): drzý, prostořeký; (2) ~ **de vaca**, f. (Kub): rostlina z čeledi liliovitě (lat. *liliaceae*), původem z Afriky, s dlouhými, plochými a masitými listy zelené barvy a bílými květy, jejími plody jsou bobule červené barvy; (3) **aflojar la ~**, hovor. [Š: *irsele la lengua*] (Kub, Ven): přehodit se, říct něco, co člověk neměl v úmyslu; (4) **darse la ~ dos o más personas**, [Š: *congeniar*] (Kub): shodnout se, být duševně spřízněn; (5) **ser alguien ~ sucia**, hovor. (Arg): používat sprosté, vulgární výrazy; (6) **tener alguien la ~ sucia**, hovor. (Kub, Urug, Ven): používat sprosté, vulgární výrazy; (7) **tener que sujetarse, tragarse, alguien la ~**, hovor. [Š: *morderse la lengua*] (Kub): náhle se zarazit v řeči a nedokončit větu; (RAE, MM). • (8) (Kub, Mex; Guat): ► jazyk afrických černochů či amerických indiánů; tento výraz se používá v kontrastu s kastilskou španělštinou; př.: *Manolo*

les pidió que cantaran algo antes, en castellano, no en lengua; (9) **batirle la ~ a alguien** (Chil): mluvit k někomu dlouho; pomlouvat ostatní; (10) **en media ~** (Arg; Urug): v narážkách; př.: *insistió con sus palabras en media lengua;* (11) **morderse (sangrarse) la ~** (Mex): ironicky někomu říct, že nedělá, co říká, či radí ostatním; př.: *el músico preguntó en tono irónico: /-¿Crees que Pandora me aconsejaría dejar ir la oportunidad?/-Claro que no, si de oportunismo se trata -repuso Cabera rencivosamente. / -Te sangras la lengua, compañero.;* (12) **tener la ~ pelada** (Arg): příliš mnoho mluvit; (13) **volar ~** (Guat, Kost): ztratit řeč; mluvit; př.: *emeterio casi no hablaba. Esto de veras que era cosa rara porque hay que ver lo bueno que es para volar lengua el Ayudante;* (14) **~ de vaca** (Kub): ► keř s velkými a tvrdými listy, které se používají k výzdobě, či v lektvarech pro štěstí; (RR). • (15) **hablar en ~** (Per): mluvit kečuánštinou; ► ve státě Peru; (AM, MM). • (16) **~ ~** (Am): otevřeba; (MM, JD). • (17) (Am): výraz pro pojmenování mnoha rostlin; př.: *lengua de buey, lengua de ciervo, lengua de venado, lengua de perro, lengua de perico,* apod.; (MM). • (18) (Mex): majoránka; ► marihuana; (19) **dar ~** (Dom): pomlouvat; (20) (Am): klevetník, pomlouvač; (JD).

lenguarada, f. (1) (Ven): skupina nesrozumitelných či spolu nesouvisejících slov, např.: dětské žvatláni; (RAE).

lengüetazo (lengüeteada), m. [Š: *chismorro*] (1) (Salv): pomlouvání, drbání; (RAE, JD). • (2) **lengüetazo** (Am): mrskání jazykem; ► zmije aj.; př.: *dar lengüetazos* (mrskat jazykem); (MM, JD).

lengüetear, tr/intr., hovor. [Š: *chismorrear*] (1) (Kub): pomlouvat, drbat, roznášet klepy; (RAE). • (2) [Š: *charlar*] (Arg): povídat si; př.: *dentra al centro un indio viejo y allí a lengüetear se larga; quién sabe qué les encarga; pero toda la riunión lo escuchó con atención lo menos tres horas largas;* (RR). • (3) (Am): tlachat; (MM, JD). • (4) (Am): uchopit nějakou věc špičkou jazyka; (5) olíznout; (MM).

lengüetero, -ra, adj., i subst., hovor. (1) (Ven, Antil): roznášející klepy, pomlouvající; (RAE, MM, JD). • (2) (Antil): upovídáný; drzý; viz též: *lengüetón, -ona* (AM, MM, JD).

lengüetón, -ona, adj., i subst., (1) (Am): upovídáný; (2) klepařský; (3) m. (Am): klábosil; (4) klepař; viz též: *lengüetero, -ra;* (JD).

lente, m/f. (1) **~s para el sol** (Chil): sluneční brýle; (2) **tirar el (nebo: la) ~** (Arg): pozorovat; podívat se; př.: *tirale el lente a las minas;* (3) **volar ~** (Guat): dívat se; př.: *el guía hablaba con voz monótona, nadie dijo nada, todo el mundo callado, volando lente;* (RR).

lenteja, m/f., despekt., hovor. (1) (Urug): v dětském jazyce: osoba, která nosí brýle; (RAE). • (2) f. (Mex): mrňous; (JD).

lentejuelar, tr. (1) (Mex): flitrovat, našívat flitry; (RAE).

león (leoncillo), m. [Š: *puma*] (1) (Mex; Nik, Kost, Kol; StřAm, Per, Ven): puma (zvíře); též: *león americano, negro, plateado;* Syn.: *puma;* (RAE, RR, MM, JD). • (2) m. (Chil): hra pro dva; ► první má čtrnáct figurek nebo kamínků, které se nazývají *psi* a druhý jen jeden, který se nazývá *lev*, pokud psi obklíčí lva v té části hrací plochy, která představuje jeho dům nebo na jiném místě, vyhráli, ale pokud lev sežere většinu psů, ti pak prohrají; (3) **~ miquero, monero**, m. (StřAm): savec z čeledi lasicovití (lat. *mustelidae*), je masožravý, má širokou hlavu, tupý čenich, krátké zaoblené uši, velké oči, protáhlý krk, ohebný a protáhlý trup s krátkými končetinami vyzbrojenými nezatažitelnými, silnými a zahnutými drápy, má krátkou srst, která je na hřbetě, ocase a tlapkách černá a na hlavě šedá, žije na stromech i na zemi; ■ Syn.: *yaguarundí* (NET); (RAE, NET, AM, MM, JD). • (4) **cómprate un ~** (Mex): nehoupej nás; (AM, MM, JD). • (5) **~** (Kub): hele, vole!; (JD).

león americano, m. (1) puma (zvíře); viz též: *león;* (MM, JD).

león negro, m. (1) puma (zvíře); viz též: *león;* (JD).

león plateado m. (1) puma (zvíře); viz též: *león;* (JD).

puma, m. (1) puma (zvíře); viz též: *león;* (MM, JD).

yaguarundí, viz též: *león miquero, monero;* (NET).

leoncillo¹, f.: viz: *león;* (RR).

leoncillo², m. (1) (Bol): uistiti, tití; ► americká opička; (MM, JD). • (2) (Guat): jaguarundi; (MM).

leonera, f. (1) (Mex): dům, kde se konají večírky, mejdany či orgie; (2) f., hovor. venk. [Š: *sarracina*] (Urug): bitka či rvačka, do které se zapojí víc lidí a která je značně nepřehledná; (RAE, MM, JD). • (3) (Arg; Portor, Ekv): cela předběžného zadržení; místo, kde se schází delikventi; př.: *la luz entraba al salón por los vidrios de la banderola teñidos de azul, de forma que la leonera de muros pintados de gris*; (RR, AM, MM, JD). • (4) (Per): kravál, brajgl; ► o lidech, co se překřikují; př.: *es una leonera allí (je tam strašný brajgl)*; (AM, MM, JD). • (5) (Kol, Chil): setkání sebranky; ► lidé žijící špatným životem; (AM, MM).

leonero, -ra, adj/subst. (1) (Mex): dům, kde se konají večírky, mejdany či orgie; (RAE, AM, JD). • (2) adj. (Chil): provokující člověk, který způsobuje povyk, zmatek a chaos; (AM).

leonino, -na, adj., i subst. (1) (Arg, Salv, Urug): narozený ve znamení lva; (RAE).

leontina, f. (← fr. *léontine*) (1) (Chil, Guat, Mex, Kol, Kost, Kub): řetízek u kapesních hodin; (MS, MM).

leopoldina, f. (1) (Mex; Kub, Kost, Hond, Nik): řetízek kapesních hodinek; (RR, MM, JD).

lep (← angl. *lap*) (USA): ve sportu, kolo, okruh (závodu apod.); (MS).

lepasil, m. (← lenca *lepa*, „tigre“ + *sil*) (1) (Hond): šelma *jaguarundi*, viz: *león miquero*; (RAE).

lepe, m. (1) (Ven): pohár či sklenice alkoholického nápoje; př.: *un lepe en la barriga, dos tarros de agua*; (RR, AM, MM, JD). • (2) (Ven): napití, hlt; (3) rána, bouchnutí, cvrnknutí; (AM, MM, JD). (4) **ir donde las ~** (Chil): o člověku, který udělá chybu v nějakém jednoduchém početním příkladu; (AM, MM). • (5) (Mex): mladý osířelý býček; ► saje mléko od cizí matky; (MM).

leperada, f. (1) (StřAm, Mex): čin vlastní chudému či prostému člověku; (2) f. (StřAm, Mex): hrubé slovo či výraz; (RAE, AM, MM, JD).

lepero, -ra, adj., i subst. (1) (StřAm, Mex): hrubý, sprostý, neslušný; (2) adj. (Kub): vychytralý, bystrý, důvtipný; (3) adj., hovor. (Ekv): velmi chudý, bez prostředků; (4) adj. [Š: *ladrón*] (Nik): zloděj; ■ Syn.: *leperusco*; (RAE, AM, MM, JD). • (5) m., hanl. (Mex): zkrachovanec, Mexikánec, drzoun; (MM, JD). • (6) m. (Ekv): hodnotící výraz pro nejnižší mexickou spodinu; (AM).

lepra, f. (1) (Mex): známka na těle zanechaná např. ranou, zraněním; př.: *las lepras que me han dejado en el cuerpo las mujeres*; (RR).

leprocomio, m. [Š: *leprosería*] (1) (Ekv, Ven): léčebna malomocných; (RAE).

leprosario, m. [Š: *leprosería*] (1) (Ekv, Urug): léčebna malomocných; (RAE).

leprosero, -ra, adj., i subst. (1) (Mex): o člověku: ten, kdo se stará o malomocné; (RAE).

leprosorio, m. [Š: *leprosería*] (1) (Kub, Mex): léčebna malomocných; (RAE).

leque, m. (← may.) (1) (Mex): strom podobný akácii; ► *Leucaena leucocephala*; (2) (Mex): plod tohoto stromu; (3) (Mex): nádoba vyrobená z tohoto stromu; (4) **cara de ~**, m. (Mex): velký obličej bez vousů; (MS, MM).

lerdear, intr. [Š: *tardar*] (1) (StřAm, Arg, Bol): trvat; (2) intr. (StřAm, Arg, Bol, Urug): pohybovat se těžkopádně nebo nešikovně; (3) intr. [Š: *retrasarse*] (StřAm, Arg): zpozdít se, přijít pozdě; v Kost. a Nik. i zvrát. (RAE, AM, MM). • (4) (Am): odfláknout; ► práci; (5) mít obě ruce levé; ► na práci; (JD).

lerdera, f. (1) (Kost): trvání; (RAE). • (2) (StřAm): flákání, lenost; (AM, MM, JD).

lerdo, adj. **hacer ojo ~**: viz: *ojo*; (RR).

lerén, m. (← arw/karib) (1) kalathea; ► *Calathea allouia*; rostlina z čeledi marantovitě; ■ Syn.: *topinambur*; (2) (Dom): malý člověk; (3) (Portor, Dom): jedinec, týpek; ■ Var.: *leirén, lerene, lirén, llerén, yerén*; (MS, AM, MM).

lerene, viz: *lerén*; (MS).

lero lero, citosl.; (1) infánt. (Kost): dětská fráze, která se používá jako provokace, nadávka; př.: *qué dicha, qué dicha, lero, lero, a Miguel no le pasó nada*; (RR).

lero, citosl. (1) (Salv): používá se pro poukázání na dlouhou a fádní konverzaci, používá se opakovaně; (2) citosl. (Guat): používá se pro vyjádření výsměchu, používá se spíše opakovaně; (RAE).

leró, m. (← franc. h. *le rond*) (1) (Portor): jeden z duhů tance zvaný *baile de bomba*; ► při tomto tanci se vytváří kruh ve tvaru růže; (MS).

lesear, intr., hovor. [Š: *tontear*] (1) (Chil): dělat nebo říkat hlouposti, nesmysly; (2) intr., hovor. (Chil): provádět naschvály, abychom se zabavili nebo někoho obtěžovali; (RAE, AM, MM, JD).

leseo, m., hovor. (1) (Chil): ztřeštěné, veselé nebo výsměšné chování; (RAE).

lesera, f., hovor. [Š: *tontería*] (1) (Chil): hloupost, pitomost; př.: *esa película es una lesera*; (2) (Chil): bezvýznamná záležitost; (RAE, AM, MM, JD). • (1) [Š: *bobería; simpleza*] (Chil): hloupost; jednoduchost; přitroublost; Var: *lesura*; (RR, MM).

lesura, f. viz též: *lesera*; (MM).

leso, -sa, adj. i subst. (1) (Chil, Bol, Per): hloupý, pošetilý, s malým intelektem; (RAE, AM, MM, JD). • (2) **hacer ~, -sa** (Chil): napálit, obalamutit; př.: *vamos a hacer leso a don Alejo*; (RR, AM, MM). • (3) **pan y queso, comida de ~** (Bol): hrách a kroupy jedí hloupí; (4) **no estar para ~** (Chil): nenaletět komu, nedat se napálit; (AM, MM, JD). • (5) **así se engaña al ~ con pan y queso** (Bol): lehce obalamutit, opít rohlíkem; (AM, MM, JD). • (6) m. (Am): pitomeček; (JD).

leuco, m. [Š: *esparadrapo*] (1) (Urug): náplast; (RAE).

leudante, m. [Š: *levadura*] (1) (Urug): kvasnice, droždí; (RAE).

leva, f. [Š: *americana*] (1) (Kub, Ekv): sako; (2) **cortar una ~**, hovor. [Š: *murmurar*] (Kub): pomlouvát někoho; (3) **encender la ~ a alguien**, (Kub): v bitce: dát někomu výprask holí nebo něčím jiným; (RAE, AM, MM, JD). • (4) (Guat, Hond, Kost, Ekv; Mex, Kol): šosatý kabát; př.: *el abogado debido al calor y a su obesa textura, se había despojado de la leva de casimir, corrido el nudo de la corbata y abierto el cuello de la camisa*; (RR). • (5) **caer de ~** (StřAm): sednout na lep, dát se napálit; (6) **echar la ~** (Hon): šlohnout ► ukrást; (7) **echar ~as** (Kol): vyhrožovat, vytahovat se; (8) **pegarse (ponerse) la ~** (Kol): vzít roha, nohy na ramena; (9) **bajar la ~ a una persona** (Bol, Chil): udělat komu podraz; ► uškodit komu; (10) **salir de ~** (Guat): rozesmát; (11) (StřAm, Bol): napálení, doběhnutí; (AM, MM, JD). • (12) (Pan): melodie tance zvaného *tamborito*; (AM, MM). • (13) (Mex): kecat; ► lhát; (MM, JD). • (14) (Mex): člověk; ► který je naivní, chybí mu selský rozum a důvtip; (MM). • (15) (Ven): kámoš; (16) **coger de ~ a una persona** (Mex): naverbovat koho; (17) **darse la ~** (Kub): ulejt se, ulejšvat se; (18) **echar ~** (Mex): odvádět na vojnu; (19) **pegarse (ponerse) la ~** (Kol): ulejšvat se; ► ze školy; (JD).

levantador, -ra, m/f. (1) (Portor): osoba, která se snadno zamilovává a dobývá ostatní; př.: *en la universidad, la levantadora, la femme fatale era mi alma Vilma*; (RR).

levantar(se), tr/zvrat. (1) tr. (Arg, Urug): vyzvednout někoho autem; (2) tr., hovor. [Š: *ligar*] (Arg, Kub, Salv, Urug, Ven): navazovat milostné vztahy; (RAE). • (3) (Kub, Pan, Ekv; Nik, Kol, Ven, Urug, Arg): dobývat někoho opačného pohlaví; př.: *la cosa, me dijo, es que levanté en claro a Ingrid*; viz též: *levante*; (4) (Ven): získat peníze, nebo jinak hodnotný předmět; př.: *soy un padre de familia, estoy levantando honradamente la moneda, el pan de mis hijos*; (5) [Š: *recoger apuestas*] (Urug, Arg): přijímat sázky; př.: *a los vecinos les gusta encontrarse allí con el zapatero, el médico, el que levanta quinielo*; (6) (Arg): ukrást něco, co se nalézá na ulici a co je zjevně (dočasně) opuštěno; př.: *¿te animás a levantar un auto?*; (7) [Š: *llevarse; recoger*] (Urug): vyzvednout; získat; (RR, MM). • (8) (Chil): kypřit; ► půdu; (AM, MM, JD). • (9) (Arg): vyfouknout; ► ukrást; př.: *ellos levantan cuanto pueden* (ukradnou, nač přijdou); (MM, JD). • (10) **~ un muerto** (Arg): odsákat si to za druhé; (11) (Kol): sázet, vysadit; ► stránku; (MM, JD). • (12) (Arg): odvézt; (13) **~ el bollo** (Ven): ani neceknout; (14) (Kub): zvednout se; př.: *el viento levantó* (vítr se zvedl); (15) zvrat. (Mex): sbalit koho; (16) **~ con diuca** (Chil): vstávat za úsvitu/se sluníčkem; (17) **~ con el moño** (Kub): vstávat zadnicí vzhůru; (18) **~ el tarro** (Chil): nafukovat se; (JD).

levantavidrios, m. (1) [Š: *elevelunas*] (Arg): mechanismus na stahování okének v automobilu; př.: *aire acondicionado, levantavidrios eléctricos, y cierre central de puertas*; (RAE, RR)

levante, m., hovor. (1) (Arg, Urug): zvedání; (2) m., hovor. [Š: *ligue*] (Arg, Salv, Urug): milenec, milenka; (3) m. (Chil): poplatek, který platí majiteli pozemku ten, kdo na něm kácí stromy a získává peníze prodejem dřeva; (4) m. (Kol): věk u dobytka mezi odstavením od mateřského mléka a začátkem krmení; (5) m. (Kol): čilost, kterou vykazuje tato skupina dobytka; (6) m. [Š: *calumnia*] (Salv, Portor, StřAm): pomluva; př.: *armar, hacer un levante* (nadělat klepy, pustit do světa pomluvu/klep); (7) m. [Š: *puntapié*] (Urug): kopnutí; (RAE,

AM, MM, JD). • **(8)** (Guat, Pan; Kol, Ven, Urug, Arg): milostné dobývání; pletky; milenec; přístupná žena; př.: *las que sirven son muy feas; levantes con chancro*; viz též: *levantar*; **(9)** (Ven): odvádění dobytka či koní na trh; (RR, MM, JD). • **(10)** (Portor): povstání, vzbouření, sročení; (AM, MM, JD). • **(11)** (Kol): arogance, povýšenost; **(12) dar (pegar) un ~** (Arg): přísně pokárat; (MM).

levisa, viz: *lebisa*; (MS).

levudo, adj., i subst. **(1)** (Bol): hloupý, neopatrný; (RAE).

ley; **(1) ~ de arrepentimiento**, f. (Per): zákon, který u deliktů spojených s terorismem nebo s nezákonným obchodem s drogami, dohlíží na snížení trestů nebo osvobození vězňů, pokud prozradí své komplice nebo vůdce; **(2) ~ habilitante**, f. (Ven): zákon, který poskytuje prezidentu republiky zvláštní moc vydávat zákony pro některé specifické záležitosti a na určitý čas; (RAE). • **(3)** [Š: *mala voluntad*] (Kost; Ekv): špatný úmysl; př.: *usted le tenía ley; hay testigo de que más antes ya lo había querido machetear*; **(4) a la ~ de nada** [Š: *en absoluto*] (Portor): v žádném případě; př.: *no quiere dormirse a la ley de nada*; **(5) estar uno a ~ de** (Portor): postrádat ještě určité časové období na to, aby se mohlo něco udělat; př.: *me acuerdo que esa noche me alegré de estar a ley de dos semanas para largar me*; (RR, AM, MM). • **(6) la ~ es para los de poncho** (Ekv): na chudý lid musí být přísnost; **(7) la ~ es para los de manta** (Kol): na chudý lid musí být přísnost; (JD).

liberal, adj. i subst. **(1) ~ amarillo**, viz: *amarillo*; (RR). • **(2) adj.** (Arg): energický, pracovitý, šikovný; (JD).

libes, m/f. (← keč.) **(1)** (Arg, Bol, Urug): dětské bolaso; (MS, AM, MM).

libisa, viz: *lebisa*; (MS).

libra, f. **(1)** (Kub): tabákový list vyšší kvality; (RAE, AM, MM, JD). • **(2) vulg.** (Per): panák hroznové kořalky; (AM, MM). • **(3)** (Per): měnová jednotka; ► která je identická s anglickou šterlinkovou librou váhou a rozměry; jedna libra je deset sol (měna Peru); padesát centů jsou pět sol a dvacet centů jsou dva sole; (AM).

librano, -na, ajd., i subst. [Š: *libriano*] **(1)** (Urug): o člověku: narozen ve znamení vah; (RAE).

librar(se), tr. **(1)** [Š: *entregar(se); abandonar(se)*] (Arg; Urug): odevzdat; předat; vzdát se (něčeho); **oddat se (něčemu)**; opustit; odejít (od něčeho, někoho); př.: *madre, ¿ha reflexionado en los peligros que acechan a su criatura, si usted la deja librada?*; **(2) ~la** (Portor): začít dělat něco, co nikdy nedělal; mít první sexuální vztah; př.: *acabó de graduar de la escuela superior sin librarla*; (RR, AM, MM, JD). • **(3) si nos ~amos, nos coge el rayo** (Ven): je to prašť jako uhoď; (JD).

libre (nebo: **carro libre**), adj. i subst. **(1)** (Ven): neplacené taxi na krátké vzdálenosti; (RR). • **(2) adj., hovor. a la ~** (Kub): na volném trhu; **(3) hovor.** (Kub): volně, na volné noze; ► žít; (JD).

librería, f. [Š: *papelería*] **(1)** (Am): papírnictví; (RAE).

librero, -ra, m. [Š: *librería*] **(1)** (Kub, Ekv, Hond, Mex): knihovna; ► skříň, do které se umísťují knihy; **(2) f.** [Š: *librería*] (Guat, Pan): knihovna; ► skříň, do které se umísťují knihy; (RAE, AM, MM, JD).

libreta, f. **(1)** (Urug): řidičský průkaz; **(2) ~ cívica**, f. (Arg, Par): oficiální dokument, se kterým žena prokazovala svojí totožnost u voleb a v běžném životě; **(3) ~ de abastecimientos**, f. (Kub): dokument, do kterého se zaznamenávají produkty občanům vydané v přidělovém systému; **(4) ~ de enrolamiento**, f. (Arg, Par): oficiální dokument, se kterým muž prokazoval svoji totožnost ve vojenské službě, u voleb a v běžném životě; (RAE). • **(5) ~ de cheques** [Š: *talonario*] (Arg; Urug): šeková knížka; (RR). • **(6) ~ de casamiento** (Am): svatební listina; **(7) estar por la ~** (Kub): být na lístky; **(8) dělat si podle své hlavy, žít si podle svého**; (JD).

libretazo, m. **(1)** (Kub, Nik): rozhodnutí, které se přijme bez konzultace s osobou s vyšším postavením; (RAE).

libretear, intr. **(1)** (Nik): rozhodnout se pro něco bez konzultace s osobou

libreto, m. [Š: *guion*] **(1)** (Kub, Urug): scénář; (RAE).

libriano, -na, adj. **(1)** (Arg, Salv, Urug): o člověku: narozen ve znamení vah; (RAE).

liceísta, m/f. **(1)** (Ven): student střední školy, gymnázia; (RAE).

licorera, f. **(1)** (Kol, Kost): obchod, kde se prodávají likéry; (RAE). • **(2) (Pan): likérka**; ► o továrně; (JD).

licuado, m. (1) (Arg, Salv, Hond, Mex, Urug): pití, které se připravuje z rozmixovaného ovoce s mlékem nebo s vodou; (RAE).

lideresa, f., spíš v Am. (1) ředitelka, šéfka nebo předsedkyně politické strany, sociální skupiny nebo jiného společenství; (RAE).

liderizar, tr. [Š: *liderar*] (1) (Ven): řídit nebo být v čele nějaké skupiny, politické strany, soutěže, atd.; (RAE).

lidoso, -sa, adj., hovor. (1) (Ven): o člověku: ten, kdo způsobuje nepříjemnosti nebo je těžké s ním jednat kvůli jeho nepřizpůsobivé a náročné povaze; (RAE, AM, MM, JD). • (2) (Mex): *rvavý*; (MM, JD).

liebre, f. (1) (Salv): chytrý a prohnáný člověk; (2) **correr la ~**, hovor. (Arg, Urug): mít ekonomické nesnáze; (RAE). • (3) (Mex): *svobodná žena*; (AM, MM). • (4) **ser ~ corrida** (Mex): *vyznat se v tlačenici, mít za ušima*; (MM, JD). • (5) (Chil): *mikrobus*; (6) **echar una ~** (Mex): *mít meloušek*; (JD).

lied, m. (← něm.) (1) (Chil, Per): hudební skladba; (MS).

liencillo, m. (1) (Ven): přírodní tenká látka z bavlny; (RAE).

liendra, f. [Š: *liendre*] (1) (Ven, Mex): hnida; ► *vajíčko od vši, které je obvykle přilepeno k srsti nebo vlasům hostitelů, na kterých veš parazituje*; (RAE, JD).

lienza, f. [Š: *cinta métrica*] (1) (Kub): krejčovský metr; (RAE).

life (← angl. *life*); **cosas de la ~**, (Chil): *povrchní obdiv všeho anglického*; (MS).

liga, f. (1) (Kub): směs tabákových listů z různých sklizní; ► *účelem je získat produkt lepší kvality*; (RAE). • (2) (Ekv): *zakletí, které vysloví žena, aby ji muž neopustil*; viz též: *ligar*; (RR). • (3) (Kub, Guat, Hond, Mex): *spojení, svázání, přivázání*; (4) (Ekv): *kamarád, kámoš*; (AM, MM, JD). • (5) (Arg, Par): *štěstí ve hře*; (6) (Kol): *krádež*; (AM, MM). • (7) **hacer la ~** (Arg, Par): *štvát, ponoukat, podněcovat někoho*; (MM, JD).

ligador, -ra, adj., hovor. (1) (Urug): *člověk, který má štěstí v milostných vztazích nebo ve hře*; (2) adj., hovor. (Urug): *člověk, který je opakovaně trestán nebo kárán*; (RAE).

ligar, tr/intr, i zvrat. (1) tr. (Arg, Kub, Urug, Ven): *hlavně v hazardních hrách: vyhrát, zasáhnout cíl, trefit se*; (2) tr., i intr. (Kub, Urug, Ven): *hlavně v hazardních hrách: zkoušet štěstí*; (3) tr., hovor. (Kub): *nakazit se obvykle nějakou přechodnou nemocí*; (4) zvrat., hovor. (Arg, Urug, Ven): *o telefonním signálu: rušit se s jiným signálem*; (5) zvrat., i tr., hovor. (Arg, Urug): *být potrestán nebo pokárán*; (RAE). • intr. (6) (Portor): *pozorovat něco zakázaného*; př.: *mis doce años de educación cristiana me cayeron sólidamente encima; pero como ya estaba allí, ligué para adentro lo mejor que pude*; viz též: *ligón, ligonería* (7) **~(se)**, tr., i zvrat. (Urug, Arg; Kub, Chil): *dostat, či obdržet něco nemilého, nepříjemného*; př.: *en la huida me ligué un sablazo en la espalda*; (8) tr. (Urug): *spolknout; pozřít; vypít nějaký nápoj, likér*; př.: *yo también había ligado dos copas*; (9) tr. (Guat): *nastoupit do zaměstnání*; (10) tr. (Ekv): *očarovat muže, aby neopustil ženu, která vyslovila zakletí*; př.: *cuando una mujer lo liga a uno, uno está perdido y no la puede dejar por nada del mundo*; viz též: *liga*; (RR). • (11) intr. (Arg, Per): *mít štěstí ve hře*; (12) intr. (Kub, Mex, Portor): *čmukat, očumovat*; (13) intr., **~ uno a uno** (StřAm, Kol): *dosáhnout svého, dařit se komu*; (14) tr. (Kol): *šlohnout*; (15) intr., **~ uno con otro** (Kol): *kamarádit se, vycházet s někým dobře*; př.: *ella está ligando con los muchachos (ona je samý kluk)*; (AM, MM, JD). • (16) intr. (Guat, Per, Portor, Dom): *splnit si přání*; (17) intr. (Arg, Per): *o lidech: hodit se k sobě*; (18) tr. (Kub): *domluvit si nějaký produkt z osevu ještě před sklizní*; (19) tr. (Arg, Chil): *částečně se podílet na něčem, co patří jiným*; (AM, MM). • (20) tr., **~ una multa** (Arg): *slíznout pokutu*; (JD).

ligero, -ra, adj. i adv. ; (1) [Š: *hábil; pícaro*] (Arg): *schopný; obratný; šikovný; mazaný; zlomyslný*; př.: *están el jovato de la escopeta y un pendejo con pinta de ligero*; (RR). • (2) adv. (Am, bez Antil): *brzy*; (AM, MM). • (3) adv. (Am): *rychle*; (4) adj. (Am): *rychlý*; (5) (Am): *o zpěvákovi*; ► *s nevýrazným hlasem, a proto se nemusí moc namáhat*; (MM). • (6) adv. (Am): *lehce*; (JD).

lighter (← angl. *lighter*) (Portor): *zapaalovač*; (MS).

light-weight (← angl. *light-weight*); (1) v boxu, boxer lehké váhy; (2) *lehká váha (boxerská kategorie)*; (MS, MM).

ligón, m. (1) (Portor): *čumil; voyeur; zvědavec; osoba, která pozoruje něco zakázaného*; viz též: *ligar, ligonería*; (RR).

ligonería, f. (1) (Portor): sklon k pozorování něčeho zakázaného; sklon k voyeurismu; viz též: *ligar, ligón*; (RR).

lija, f. (1) (Hond; Nik): pálenka nevalné kvality; př.: *les declaro que mi trago predilecto es el guaro, la pura lija*; (RR). • (2) **darse ~ (Kub)**: dát něčemu význam, důležitost; (AM, MM).

lijo, -ja; (1) **dar lija**, hovor. [Š: *adular*] (Dom, Ven): lichotit, pochlebovat; (2) **darse lija**, hovor. [Š: *darse pisto*] (Kub, Dom): dělat se důležitým; (RAE).

lijoso, -sa, adj. i **subst.** [Š: *vanidoso*] (1) (Kub): ješitný, marnivý; (RAE, AM, MM, JD). • (2) **adj.** (Pan): drsný, hrubý; (3) **m.** (Kub): vejtaha, honimír; (JD). • (3) (Arg, Kol, Kub, Chil, Ekv, Guat, Hond, Portor, Ven): stropní trámec; (AM, MM, JD).

limatón, m. [Š: *lima*] (1) (Kol, Hond): pilník; (RAE). • (3) (Arg, Kol, Kub, Chil, Ekv, Guat, Hond, Portor, Ven): stropní trámec; Syn.: *limón*; (AM, MM, JD).

limeta; (1) **no es soplar y hacer ~s**, hovor. [Š: *no es soplar y hacer botellas*] (Chil): používá se pro vyjádření toho, že něco není tak jednoduché, jak to vypadá; (RAE). • (2) **f.** (Arg): vysoké čelo, plešatá hlava, palice, šiška; (MM, JD). • (3) (Par): láhev; (MM).

limitado (nebo: **aviso ~**) [Š: *anuncio clasificado*] (Kol): malá reklama; př.: *las páginas de limitados muestran hasta dónde hay cosas insólitas en el mercado*; (RR).

limonar, m., arch. [Š: *limonero*] použ. v Guat. (1) citrónovník; (RAE).

limonaria, m. (1) (Salv, Hond): keř z čeledi routovité (lat. *rutaceae*) původem z Asie, dosahuje několikametrové výšky, má neopadavé, vejčité, hladké a lesklé listy, malé, bílé a vonné květy a plodem jsou malé, červené a kulaté bobule velikosti hrášku; (2) **m.** (Salv, Hond): plod tohoto keře; (RAE).

limonario, m. (1) (Salv): *limonaria* (viz.); (RAE).

limoncillo, m. (1) (Dom): ► jistá rostlina; odlišná od citroníku; Syn.: *cañuela*; (RR, MM).

cañuela, m. (1) (Dom): ► jistá rostlina; odlišná od citroníku; viz též: *limoncillo*; (MM).

limoneño, -ña, adj.; (1) (Ekv): sousední či pocházející z Limones; ► na Ekvádorském pobřeží; př.: *el limoneño se alejó de los dos libertos*; (RR).

limosina, f. (← fr. *limousine*) (1) (Kub, Ven): limuzína; ■ Var.: *limousine*; (MS).

limosnero, -ra, adj. [Š: *pordiosero*] spíš v Andalusia a Am. (1) žebrák; (RAE, MM, JD).

limousine, viz: *limosina*; (MS).

limpia, f. (1) (Kost, Kub, Mex): příprava půdy pro setí; (2) **f.** (Kost): období, kdy se půda připravuje k setí; (RAE, MM, JD). • (3) (Mex, Pan, Kol): výprask; (AM, MM). • (4) (Pan): švihání; (JD).

limpiada, f. [Š: *limpiadura*] (1) (Arg, Mex, Urug): čištění; (RAE, MM, JD). • (2) (Arg, Par): pozemek bez stromů určité rozlohy; • (3) mýtina; (MM).

limpiador, -ra, m. [Š: *limpiaparabrisas*] (1) (Mex): stěrač; ► zařízení, které slouží k odstraňování vody ze skla auta při dešti; (RAE).

limpiar, tr. i **zvrat.**, hovor. [Š: *asesinar*] (1) (Arg, Urug, Kub): zabít; zavraždit; př.: *en varias ocasiones estuvieron a punto de limpiarme*; (RAE, RR, AM, JD). • (2) (Arg, Mex): mlátit, řezat; (MM, JD). • (3) (Mex, Pan): potrestat; (4) (Chil): trhat plevel; (AM). • (5) (Arg, Mex): krást; (6) zasahovat (policie, nebo jiné ozbrojené síly) s velkou energií; př.: *la guardia empezó a limpiar*; (MM). • (7) **zvrat.** (Mex): vypařit se, upláchnout; (8) **~iárselas** (Mex): vzít nohy na ramena; (9) **~iárselas a una persona** (Kub): odkrouhnout koho; (JD).

limpieza, f. (1) (Kub): v tamním kultovním náboženství *santería* rituál, kdy zařikávač v průběhu obřadu prostřednictvím zvířecích obětí či vzývání někoho vyléčí nebo ho zbaví neštěstí; (2) **f.** [Š: *escasez*] (Ven): nedostatek, nouze, bída; (RAE).

limpio, m. (1) (Kub, Kost, Ekv, Mex): mýtina; paseka; př.: *los duendes, ignorando que alguien los perseguía, llegaron a un limpio en el terreno y comenzaron a bailar*; (2) (Mex): mušelín; (RR, MM, JD). • (3) **irse en ~** (Portor): o člověku; ► někdo zmatený a otupělý, který sní s otevřenýma očima; (AM).

limpión, m. (1) (Kol, Kost, Ekv, Ven): hadřík k čištění; (RAE, MM, JD). • (2) (Par, Arg): volný prostor v lese nebo na pastvině; př.: *debía de ser su lugar de estacionamiento habitual porque el limpión estaba cruzado en todas direcciones por las huellas*; (RR). • (3) (Kol): vynadání, napomenutí; (AM, MM). • (4) (Per): kousek tabáku; ► lidé na venkově si jeho žvýkáním čistí zuby; (MM).

lina (← angl. *linen*) (Ven): bílé prádlo; (MS). • **(2)** (Chil): lněné vlákno; (AM, MM). • **(3)** vulg. (Chil): dlouhé vlasy žen z vesnice; (MM).

lindo, -da, adj. i subst. i adv.: viz: *pareja*; (RR). • **(2)** adj. (Arg, Par, Urug): dobrý, vynikající; př.: *lindo partido de fútbol, linda pelea, lindo entierro, lindas empanadas, lindo asiento en el teatro, fulano bailó muy lindo*, apod. • **(3)** (Am): strašně drahý; **(4)** adv. (Am): pěkně; **(5)** m/f. (Chil): miláček; (JD).

línea, f. **(1)** (Par; Urug, Arg): rybářský vlasec; př.: *compré al lanchero una línea casi nueva con un buen anzuelo*; **(2)** **La L~** (Kost, StřAm): banánové plantáže rozkládající se podél celého atlantického pobřeží Středoamerické šíše; př.: *de un rancho destartado se asomaron unas mujeres que me pareció haber conocido antes, en alguno de los ramales de la Línea*; **(3)** ~ **amable** (Kol): bezplatná linka; př.: *denuncie ante la Empresa el exceso de la velocidad, la conducción peligrosa y toda la irregularidad que observe durante el viaje a las oficinas del Terminal de Transportes de Santafé de Bogotá, en cada agencia seccional o en nuestra línea amable*; **(4)** **estar** (nebo: **mantener**) **en la ~** (Urug): být štíhlý; udržet štíhlou linii; př.: *vos también te mantenés en línea; se ve que el tierno churrasquito doméstico te sentó bárbaro*; (RR). • **(5)** (Arg, Chil, Portor): jednička ve své kategorii; př.: *este automóvil es único en su línea*; (AM, MM). • **(6)** **es una ~** (Ven, Arg, Chil, Portor): to je charakter; ► o osobě; **(7)** **es de una ~, una sola ~** (Arg, Chil, Portor): je to zásadový člověk, na toho je spolehnouti; (MM, JD). • **(8)** **morir uno en su ~** (Portor): statečně zemřít (morir en la raya); (AM). • **(9)** **ponerse en ~** (Arg): zeštíhlet; (JD).

lineamiento, m. [Š: *línea*] **(1)** (Arg, Kub, Urug): směr, tendence; **(2)** m. (Mex): charakteristický rys něčeho; (RAE). • **(3)** (Am): linie; ► politická aj.; př.: *lineamiento programático* (programová linie); (JD).

line-out (← angl. *line-out*) (Chil): v ragby, rozestavení útočníků obou družstev do dvou rovnoběžných řad poté, co se míč ocitne za pomezni čarou; (MS).

linesman (← angl. *linesman*): v míčových hrách, pomezni rozhodčí; (MS, JD).

lingera, viz: *linyera*; (MS).

lingue, m. (← map. *lije*); **(1)** druh vysokého listnatého chilského stromu čeledi vavřínovité *Lauraceae*; ► má hladkou kůru popelavé barvy; jeho dřevo je pružné vláknité s dlouhou životností; používá se k výrobě trámů a nábytku; kůra je velmi používaná při činění kůží; **(2)** kůra tohoto stromu; (RAE).

linchaco, m. **(1)** (Chil): obranná zbraň tvořená dvěma držadly, které jsou spojeny řetězem; (RAE).

link (← angl. *link*): v golfu, hřiště; (MS).

linlichá, f. (← keč.) **(1)** (Per): zlobivka; (MS).

linlichería, f. (← keč.) **(1)** (Per): zlobivost; (MS).

linternear, tr. **(1)** (Mex): lovit nebo rybařit za pomoci baterky, svítilny; (RAE).

linyera, m/f. (← it: hovor. *leggera*, it: piem. *lingera*) **(1)** m. (Arg, Urug, Par, Chil): ranec, do kterého se ukládají šaty a jiné osobní věci; **(2)** m./f. (Arg, Urug, Par): tulák, který žije z krádeží a veřejného milosrdenství; **(3)** (Arg, Par, Urug): zavazadlo chudáka; prosté zavazadlo ve špatném stavu; **(4)** (LaPla): venkovský sedlák; ■ Var.: *lingera*; (RAE, MS, AM, MM). • **(5)** m. (Arg, Par, Urug): tulák, pobuda; (AM, MM, JD). • **(6)** (Am): sezónní dělník; (JD).

linyerismo, (← it.) **(1)** (LaPla): ?? viz. též. *linyera*; (MS).

lipa, f., hovor. (← fr. *lipper*) **(1)** (Ven): břicho obratlovců, zvláště pokud je objemné; (RAE, MS, AM, MM, JD).

lipegüe, m. (← nah.) **(1)** (StřAm, Mex): bakšiš, nárůst ceny, dárek; **(2)** (StřAm, Mex): opovrženilodný člověk; **(3)** (StřAm, Mex): pomocník; ■ Var.: *hipehuel, hepéhuil, ipegüe, ipégüel*; (MS, AM, MM). • **(4)** (StřAm, Mex): přílepek, přívěsek; ► o člověku; (MM, JD). • **(5)** (Am): nádavek, přídavek; (JD).

hipehuel, viz též: *lipegüe*; (MS).

hepéhuil, viz též: *lipegüe*; (MS).

ipegüe, viz též: *lipegüe*; (MS).

ipégüel, viz též: *lipegüe*; (MS).

- lipidia**, f. (1) (Kost, Salv, Guat, Nik): krajní nouze; (2) f., hovor. (Kub): naléhavá a nepříjemná diskuze; (RAE). • (3) (StřAm): mizérie; (4) (Kub, Mex): drzost, otravování; (5) (Ekv, Per): zaživací potíže; (6) m/f. (Kub, Mex): drzoun, otrava, paličák; (AM, MM, JD). • (7) (Kub): závist, hádání, paličatost; (JD).
- lipidiar**, intr., hovor. (1) (Kub): debatovat či něco projednávat s naléhavostí; (RAE). • (2) (Kub, Mex, Portor): otravovat někoho; (AM, MM, JD).
- lipiria**, f., hovor. [Š: *indigestión*] (1) (Chil): porucha trávení; (RAE).
- lipstick** (← angl. *lipstick*) (Mex, USA): rtěnka; (MS, JD).
- lipón**, -na, adj. i subst., hovor. (1) (Ven): člověk nebo zvíře, který má objemné břicho; (RAE). • (2) adj. (Ven): panděratý, pupkatý; (AM, MM, JD).
- lipudo**, -da, adj., despekt., hovor. (1) (Ven): o člověku: ten, který má velké břicho; (RAE).
- liquear** (← angl. *to leak*) (USA): zatékat; (MS).
- liquelique** (← angl. *likelike*) (Ven): pánská venkovská halena; (MS, AM, MM, JD).
- liquidambo**, m. (1) (Hond): strom z čeledi vilínovité (lat. *hamamelidaceae*), vysoký asi čtyřicet centimetrů s opadavým listím, jeho dřevo se používá v truhlářství a jeho pryskyřice a kůra jsou léčivé; (RAE).
- líquido**, -da, adj. i subst.; (1) [Š: *exacto; justo; solo; único*] (Kost; Hond, Mex, Nik): přesný; spravedlivý; jedinečný; jediný; (RR). • (2) (Antil, Arg, StřAm, Chil, Mex): přesný; ► o věcech, co se dají zvážít či změřit; př.: *tres varas líquidas de lienzo*; (AM, MM, JD). • (3) **una ~ vez** (StřAm): pouze jednou; (AM, MM). • (4) **tengo tres pesos ~** (Am): mám akorát tři pesa; (5) m. (Chil): čistý plat; (JD).
- liquichiri**, adj/subst. (← aim.) (1) (Bol): ubohý, lakomý; (2) o člověku: hubený, vyzáblý; (MS).
- liquilique (liquiliqui)**, m. (1) (Kol, Ven): bavlněná halenka; ► většinou z rezné látky, která se zapíná ke krku; (RAE, AM, MM, JD). • (2) (Ven): kalhoty; ► nošené vesnickým lidem, ze stejné látky jako kabátek téhož jména; (RR).
- liquiliqui**, m.: viz: *liquilique*; (RR).
- lira**, f. (1) (Portor, Kub, Chil): přenosná lampa; kousek kovu ve tvaru lyry v chudých rodinách sloužící k podepření přenosné lampy; př.: *cuando la sirvienta hubo encendido la lira, entramos a la sata*; (RR, MM). • (2) (Guat): o koni; ► vyhublý, herka; (MM).
- lirén**, viz: *lerén*; (MS).
- lisa**, f. (1) [Š: *camiseta*] (US): tričko; (RR).
- lisión**, f., arch., [Š: *lesión*] použ. v Ekv. (1) zranění; (RAE).
- lislique**, (← lenca); (1) m. (Hond): druh amerického stěhovavého ptáka (dravec); ► velikosti 28 cm; má malé hubené tělo s dlouhým ocasem a křídly; ocas a hlava jsou červené, peří na zádech je červené s černými pruhy a hrud' bílá přecházející do žluta. (2) adj. (Salv): hubený, slabý (o osobě); (RAE). • (3) m. (Salv): chameleón; (JD).
- liso**, -sa, adj. i subst. (1) m. (Urug, Arg): sklenice o obsahu 2dcl, která se používá v barech a v pivnicích; (RAE, MM, JD). • (2) **irse ~** (Ven): odejít bez rozloučení; (AM, MM). • (3) adj. (Am): cynický, drzý, prohnaný; Syn.: *lisurero*; (MM, JD).
- lista**; (1) ~ **de raya**, f. [Š: *nómina*] (Mex): jmenný seznam lidí, kteří ve veřejných či soukromých kancelářích mají dostávat příjem a potvrdit svým podpisem, že ho dostali; (RAE). • (2) **irse como ~ de poncho** (Arg): uskutečnit něco bez vyrušení; udělat něco bez vyrušení; př.: *y mientras se sacudía refregándose la vista, yo me le fui como lista y áhi no más me le afirmé*; (RR). • (3) **vender ~as** (Kub): namlouvat si; ► ženu; (MM, JD). • (4) (Kub): probouzet v nějaké ženě lásku; (MM). • (5) **pasar ~** (Kub): ukazovat se; (JD).
- listo**, -ta, adj. (1) **estar ~** (Arg): být poražený jakýmkoli neštěstím; př.: *estoy lista, sonada, cuando sea el diluvio, y el juicio final, yo quiero irme con Juan Carlos*; (RR). • (2) citosl. ¡~! (Arg, Per, Portor, Mex): a hotovo!, dobrá!; (AM, MM, JD). • (3) adj. (Kub): hotový, vyřízený; (4) **estamos ~os** (Am): to jsme vedle!; (5) **estar ~ para la fiesta** (Kub): dát si bene; (JD).
- listoco**, adj., slavn., hovor. [Š: *listo*] (1) (Chil): připravený; (RAE).
- lisura**, f. (1) (Bol, Ekv, Guat, Hond, Pan, Per): hrubé či neuctivé slovo nebo čin; (2) f. (Bol, Ekv, Hond, Pan, Per, Ven, Arg, Kol, Urug, Mex, StřAm): opovážlivost, drzost; (3) f. (Per): půvab, ušlechtilost; (RAE, AM, MM). • (4) (Per): koketování, zlomyslnost; (AM, MM, JD). • (5) (Arg, Kol, Urug, Mex, StřAm, Ekv, Per, Mex): drzoun, sprošťák; (MM).

litoral, m. (1) (Arg, Urug): břeh řeky, oblast kolem řeky, poříčí; (RAE).

litósfera, f. [Š: *litosfera*] (1) (Am): litosféra; (RAE).

litre, m. (← map. *lithe*, „strom špatného stínu“); (1) druh chilského stromu čeledi ledvinovnikovité *Anacardiaceae*; ► s celokrajnými listy, žlutými květy v květenství lata, malými sladkými plody, ze kterých se vyrábí chicha (pálenka); jeho dřevo je velmi tvrdé a využívá se na výrobu dřevěných zubů mlýnských kol a na osy vozů; jeho stín nebo kontakt s větvemi způsobují vyrážku, hlavně u žen a dětí; (2) (Chil): *hovor.* nemoc způsobená stínem tohoto stromu; (RAE, AM, MM, JD).

litreado, m., *hovor.* (1) (Chil): víno, které se volně prodává, aniž by bylo stočené do lahví; (RAE).

liudar, intr. i tr. [Š: *leudar*] (1) (Chil, Kol): kynout; ► zvětšovat objem díky působení kvasnic; (RAE, AM, MM, JD).

liudo, -da, adj., arch. [Š: *leudo*] použ. v Andalucía, Chil, Kol. (1) vykynutý; (RAE, JD). • (2) (Chil): *ochablý, skleslý, chabý*; (MM, JD).

liuto, m. (← map.) (1) (Chil): *Alstromeria ligtu*; ► rostlina z čeledi liliotvarých podobná lílii, z její hlízy se dělá tzv. *chuño* (jídlo); (2) (Chil): pokrm připravovaný se škrobem z hlíz této rostliny; ■ Var.: *liutu*; (MS, MM).

liutu, viz: *liuto*; (MS).

liviana, f. (1) (Bol, Par): lehký kulomet; př.: *levantado a su gente y cuidando que todos estuviera listo; hasta el último cargador de sus livianas*; (RR). • (2) (Dom): *pokrm*; (AM).

living-room (← angl. *living-room*); (1) obývací pokoj; (2) (Kub, Per): souprava nábytku; (MS, MM).

liviza, viz: *lebisa*; (MS).

lizo, m. (1) (Chil): malé dřívko, které nahrazuje člunek u tkalcovských stavů; (RAE, AM, MM, JD).

lo, zájm.; (1) **en ~ que** (Portor): zatím; mezitím; (2) **~ de** (Arg; Urug): u někoho doma; domů k někomu; př.: *ese fue el mejor que yo he pasado tal vez; de miedo de otro tutor ni aporté por lo del Juez*; (3) **~ más**, adv., viz: *más*; (4) **~ que** (Arg): jakmile; (5) **~ que sea de cada bien** (Mex): co se komu hodí; co komu přísluší; př.: *había dado de sí todo lo que tenía que dar; lo que sea de cada bien*; (RR, JD).

loán, viz: *luán*; (MS).

lob (← angl. *lob*): tenisový úder; (MS, MM).

loba¹, f., *hovor.* (1) (Urug): smyslně atraktivní žena; (RAE). • (2) (Mex): *mazaný člověk, karbaník*; (JD).

lobbing (← angl. *lobbing*) (Chil): lobování – vrácení vysokého míče v tenise; (MS).

lobear, intr. (1) (Arg): lovit tuleně; (RAE).

lobería, f. (1) (Arg, Per): místo na pobřeží, kde tuleni tráví svůj čas, když vylezou z vody; (RAE, MM).

lobero, m. (1) (Arg): lovec tuleňů; (RAE).

lobi (← angl. *lobby*) (Chil, Kub, Mex, Portor): hala, vestibul; (MS).

lobinsón, viz: *lobisón*; (MS, AM, MM, JD).

lobinzón, viz: *lobisón*; (MS).

lobisón, m. (← port. *lobishomen*) (1) (Arg, Par, Urug): něco pohádkového, vlkodlak, přelud; (2) (Urug): pohádkové zvíře; ■ Var.: *lobinsón, lobinzón, lobizón, lobizonte, luisón*; (MS, AM, MM, JD).

lobizón, viz: *lobisón*; (MS, AM, MM, JD).

lobizonte, viz: *lobisón*; (MS).

lobo, m. (1) **~ marino** (Arg; Urug, Chil, Ekv, Per): tuleň; (RR, MM, JD). • (2) (Ekv): *Canis azarae*; ► masožravec podobný evropskému vlkovi; (3) (Mex): *Canis mexicanus*; (4) **~ colorado** (Bol): pes nebo vlk hřivnatý, *Aguará guasú*; (MM, JD). • (5) **~ acuático** (Am): nutrie; (6) (Chil): okoun; (JD).

lobo, -ba, adj/subst., *hovor.* (1) m. (Urug): smyslně atraktivní muž; (2) adj. [Š: *astuto*] (Per, Mex): vychytralý, prohnáný; (RAE, AM, MM, JD). • (3) (Chil): nevlídný, mrzutý; (4) adj., dříve i subst. [Š: *zambo*] (Mex): potomek černochoha a indiánky nebo naopak; (RAE, JD). • (5)

(Chil): bázlivý, plachý; (6) (Dom): neutrkaný; (AM, MM, JD). • (7) (Per): ústí kanálu; (AM, MM).

lobuno, -na, adj. (1) (Arg, Urug): o koni: ten, který má našedlou srst na hřbetě, světlejší v podbřišku a na nozdrách, kdežto hlavu, hřívu, ocas a nohy má černé; (RAE).

loca, f., i adv.; (1) (Arg; Portor, Kol): pasivní homosexuál; př.: *porque se daba cuenta que yo era loca es que no me quería dar calce*; (2) a **la ~**, adv. (Per): v nepořádku; poslepu; př.: *y yo comencé a patearlo y a darle manazos a la loca hasta que a jalones me sacó de la playa*; (RR). • (3) **le viene (le da) la ~** (Arg, Urug): je mrzutý, nevrlý; (AM, MM, JD). • (4) (Arg, Urug): prostitutka; (MM). • (5) (Am): nevrlost; (JD).

locateli, adj., i subst. [Š: *locatis*] (1) (Chil, Urug): praštěný, střelený, bláznivý; (RAE).

locato, -ta, adj., despekt., hovor. [Š: *locatis*] (1) (Ven): praštěný, střelený, bláznivý; (RAE).

locear, intr. (1) (Hond): vyrábět keramiku, majoliku; (RAE).

locería, f. (1) (And., Am, Kol, Mex): porcelánka; (RAE, MM). • (2) (Kol): hrnčířství, hrnčířské zboží; (MM).

locero, -ra, m/f. hovor. (1) (Hond, Ven, Kol, Guat, Mex, Nik): člověk, který vyrábí nebo prodává keramiku; (RAE, MM).

lock out (← angl. *lockout*); (1) (Chil, Kub, Per, LaPlat): dočasné uzavření provozu; (2) (Kol): pozastavení práce (kdy zaměstnavatel nevpustí zaměstnance na pracoviště); (MS).

locker (← angl. *locker*) (Kol, Mex): skříň, šatník, šatna; (MS, JD).

loco, -ca, adj. i subst., hovor. (1) (Nik, Urug): mezi mládeží, používá se k obrácení se na někoho jiného nebo k zavolání na někoho jiného; (2) f., hovor., eufem. (Arg, Kub, Urug): neslušná, lehká žena, pokud jde o její vztahy s muži; (3) f., hovor., eufem. [Š: *prostituta*] (Arg, Urug): prostitutka; (4) m. (← map.) (Chil): měkkýš s jedlým, ale tvrdým masem; ► konzumuje se dušený nebo vařený; (RAE). • Viz: *loca*; (RR, MM). • (5) ~ **de verano** (Arg): úplný cvok; (6) (← keč.): vlnák; ► klobouk, který používají horníci; (AM, MM, JD). • (7) **no hay ~ que coma lumbre, candela** (Mex, Portor, Per): ani blázen se nespálí; (AM, JD). • (8) ~ **lindo** (Arg): úplný blázen; (MM, JD). • (9) adj. (Am): dychtivý, toužící po něčem; př.: *fulano está loco por ir al teatro*; (10) vulg. (Mex): vzteklý, rozzuřený; (11) (Arg): neobyčejně vtipný a veselý člověk; (MM). • (12) **tener el ~** (Kub): být nervózní, mít trému; (JD).

locomoción, f. (1) (Chil): veřejný dopravní prostředek; př.: *la locomoción colectiva funcionaba a medias por las huelgas y la gasolina estaba racionada*; (RR).

locote, viz: *locoto*; (MS).

locoto, m. (← keč.) (1) (Arg, Bol, Par, Per): všechny druhy papriky nebo chili papričky; ■ Var.: *locote*; (MS, MM).

locrio¹, m. (1) (Dom): rýže vařená s masem, bez jiných přísad; (RAE, AM, MM).

locro, m (← keč. *ruqru*); (1) pokrm z masa, brambor, kukuřice a dalších přísad připravovaný v různých zemích Jižní Ameriky; (2) (Bol): pokrm z rozdrčené kukuřice; (3) (Per): pokrm z brambor, dýně, kukuřičného klasu a jiných přísad; (RAE, AM, MM, JD).

locuaz, adj., i subst., slavn. [Š: *loco*] (1) (Mex): bláznivý, šílený; (RAE).

locutar, intr. (1) (Salv): o hlasateli v rádiu: hovořit, mluvit do éteru; (RAE).

lodacera, f., hovor. [Š: *lodazal*] (1) (Hond): močál, bažina; (RAE).

lodera, f. (1) (Salv., Hond): zástěrka; ► guma, která zabraňuje stříkání od kol u auta; (2) f., venk. [Š: *lodazal*] (Hond): močál, bažina; (RAE). • (2) [Š: *guardabarros*] (Guat): blatník; př.: *la vieja vestida de negro con pañolón morado, pujó al apearse del carruaje, asiéndose a una de las loderas con la mano regordeta y tupida de diamantes*; (RR).

logrero, -ra, m/f., spíš v Am. (1) člověk, který se snaží získat peníze jakýmkoliv způsobem; (RAE).

locha, f., hovor. (1) (Ven): mince v hodnotě osminy bolívaru (dvanáct a půl centů); ► bolívar - měnová jednotka Venezuely; (2) **estar algo a tres por ~, de a tres por ~**, hovor. (Ven): existovat v přemíře, v nadbytečném množství; (3) **valer algo tres ~s**, hovor. (Ven): stát málo, být levný; (RAE, AM, MM, JD).

loche, m. (← keč.) **lid.** (1) (Kol, Chil, Ekv, Per, Ven): *Cervus rufus*; ► malý americký jelen; (2) (Kol): načervenalá barva; (3) (Kol): banán; (4) (Per): kůže z berana, kozla nebo jelena; ■ Var.: *lluicho, locho, pocho, soche*; (MS, MM, JD).

locho, viz: *loche*; (MS, AM, MM, JD).

loica, f. (← map.) (1) (xxx): druh chilského ptáka; ► o něco větší než špaček; podobá se mu způsobem života a vzhledem; sameček je tmavošedý s bílými skvrnami, krk a hrud' jsou šarlatové; je lehce ochočitelny a velmi oblíbený pro svůj sladký a melodický zpěv; ■ Var.: *lloica*; (RAE; MS, MM).

lolaje, m., despekt. (1) (Chil): skupina adolescentů; (RAE).

lolear, intr. (1) (Chil): chovat se jako adolescent; (2) intr. (Chil): zajímat se o to, jak získat přízeň nezletilých dívek; (RAE).

loli, m. (1) (Chil): podlouhlý karamel na špejli, za kterou se drží; (2) m. [Š: *polo*] (Chil): nanuk, zmrzlina na špejli; (RAE).

lolo, -la, adj., i subst. [Š: *adolescente*] (1) (Chil): dospívající, adolescent; (RAE).

loma, f. (1) **por** (nebo: **en**) ~ **del diablo** (nebo: **de los quintos**) (Arg; Urug): velmi daleko; tam, kde lišky dávají dobrou noc, **horoucí peklo**; př.: *la casa quedaba por la loma del diablo; en la calle Martín Confitte más allá de Villa Devoto como cuarenta cuerdas; tuvo que tomar el tranvía dos veces y caminar como quince cuerdas sin vereda*; (RR, AM, MM, JD). • (2) **irse a las ~as** (Kub): jít, utéct do hor; ► o povstalcích; (JD).

lomada, f., málo pouz. [Š: *loma*] (1) (Arg, Par, Portor, Urug, Bol, Per): kopec, pahorek, vrch; (RAE, AM, MM, JD).

lomaje, m. (1) (Chil): skupina kopců, pahorků, vrchů; (RAE, AM, JD).

lombriciente, -ta, adj. (1) (Kub, Salv, Hond, Mex, Arg, Kol, Chil, Ekv, Guat, Nik, Portor): o člověku nebo o zvířeti: ten, který má škrkavky; (RAE, AM, MM, JD). • (2) (Pan): červivý; (JD).

lomear, intr. i zvrat., venk. (1) (Urug): **krčit** se nebo uhýbat pro vyhnutí se nebo zmírnění trestu; (RAE). • (2) (Bol): **stavět se hluchým, předstírat hluchost**; (AM, JD).

lomerío, -ía, m/f. (1) (Kub; Mex, Guat): kopce; výšiny; př.: *estuvimos semanas sin ver a nadie, ... como si los dos fuéramos los únicos humanos en todo el lomerío*; (RR, AM, MM, JD).

lomillería, f. (1) (JižAm): dílna, kde se vyrábí sedla, sedlové polštáře či houně, uzdy, lasa, atd.; (2) f. (JižAm): obchod, kde se tyto věci prodávají, obvykle to bývá samotná dílna; (RAE, AM, MM, JD). • (3) (JižAm): **postroj**; (AM, MM, JD).

lomillo, m. (1) (JižAm, Kub, Mex, Portor): druh sedla: **sedlový polštářek**; (RAE, AM, MM, JD).

lomo, m. (1) ~ **de burro**, m. (Arg, Urug): nízký výčnělek, který se vytvoří v asfaltu na cestě kvůli rozdílným materiálům nebo uměle vytvořený retardér, sloužící pro snížení rychlosti vozidel; (RAE). • (2) ~ **negro** (Arg): přívrženec politiky Manuela Dorrega; př.: *te doy el dato que casi toda mi familia ha sido unitaria o lomos negros, pero que ni Fernando ni yo lo somos*; (RR). • (3) **hacer ~** (Mex): **obrnit se trpělivostí**; (JD).

lomudo, -da, adj., hovor. (1) (Urug): o člověku: statný, silný, robustní; (RAE).

lonco, m. (1) (Chil): vůdce indiánské skupiny *mapuche*; (RAE). • (2) (← map.) (Chil): krk; (3) (Chil): **lenost** přezývavců; (4) (Chil): hlava; (5) (Chil): vlasy; (6) **estar con ~** (Chil): být podrážděný, vzteklý; (MS, AM, MM, JD).

loncoteada, f. (← map.) (1) (Arg): zatahání za vlasy; (MS).

loncotear, tr. i intr. (← map.) (1) (Arg): zatahat za vlasy; (MS, AM, MM).

londri (← angl. *laundry*) (Kol, Kub, Mex, Portor, StřAm, USA): prádelna; (MS, MM, JD).

loneta, f. (1) (Arg, Chil, Kub, Urug, Per, Mex, Par): tenká plachtovina; (RAE, AM, MM, JD). • (2) (Kub, Per): **rezné prádlo**; (AM, JD).

long distance (← angl. *long distance*) (Portor): velká vzdálenost; (MS).

longa, viz: *longo, -ga*; (RR).

Longinos, m., pl. (1) **como** ~ (Arg a další): v košili; skoro nahý; př.: *y esos pobres infelices al volver a su destino, salen como unos Longinos sin tener con qué cubrirse*; (RR).

longo, -ga, adj/subst. (← kič. *lungu*) (1) m/f. (Ekv): indiánský chlapec (v m. má hanl. význam.); (2) adj. (Ekv): dospívající (v m. má hanl. význam); (RAE). • (3) **longo, -ga** (nebo: **longuito, -ta**), m/f. (Ekv): mladý indián; př.: *Roberta se quedaba en la era, y se daba su paseo por la deshoja a ver a las longas que salían a la cosecha como para una fiesta, muy limpias y relucientes*; (RR, AM, MM, JD). • (4) (Ekv): **svobodný**; (JD).

longorón, subst/citosl. (1) (Pan, Kub): jedlý měkkýš patřící do třídy mlžů; (RAE, MM). • (2) **citosl., vulg.** (Kub): **pohrdavé a negativní zvolání**; (AM, MM).

long-playing (← angl. *long-playing*): dlouhohrající gramofonová deska; (MS, MM, JD).

longuito, m/f.: viz: *longo*, -ga; (RR).

lonch (← angl. *lunch*); (1) (Am, US): oběd; (2) studené jídlo; (3) (Arg, Ekv, Mex, Per): občerstvení, které se obvykle podává s vínem a předkrmem; (4) (Mex): balíček s jídlem na cestu; (5) (Arg): pohoštění zákusky, alkoholem a cigaretami na oslavě nějaké radostné události; (MS, JD).

lonch beg (← angl. *lunch bag*) (USA): misky na jídlo; (MS).

lonchera, f. (1) (Portor; Nik, Kol): chlebník; miska na jídlo; košík na jídlo; př.: *y con el sano propósito de echarse al cuerpo los sándwiches de atún y el jugo de piña Lotus que el siempre precavido Don Virgilio les había engildado en una lochera, fueron a alinearse bajo un palo de pana*; (RR).

lonchería, f. (1) (StřAm, Mex, Kol, Portor): stánek, kde se prodávají lehká jídla, např.: tortily atd.; *restaurace*; (RR, MM, JD).

lonja, f. (1) [Š: *tralla de látigo*] (Arg; Urug): bičíště; ► volná část biče; př.: *el jinete, que me pareció enorme bajo su poncho claro, reboleó la lonja de rebenque contra el ojo izquierdo de su redomón*; (RR, AM, MM, JD). • (2) (Arg, Urug): řemínek z kůže; (AM, MM). • (3) spíše pl. (Mex): tuková vrstva, vrstva tuku; ► v mase; (4) **hacer ~as** (Arg, Urug): nařezat kůži na řemínky; (5) **sacar ~as a una persona** (Arg, Urug): rozsekat komu kůži; ► šviháním; (MM, JD).

lonjazo, m. (1) (Bol, Arg; Urug): rána řemenem či bičem; výjimečně rána předmětem, použitým jako bič; př.: *dos lonjazos en la espalda con su cinturón de cuero*; (RR).

lonjear (lonjiar), tr. (1) (Arg, Par, Urug): bičovat; pohmoždit; šlehat; př.: *vamos a ver lo que decís cuando el recao te dentro a lonjiar las nalgas*; (RR, AM, MM, JD). • (2) (Arg, Par, Urug): řezat; ► pruhy kůže; (AM, MM, JD). • (3) (Arg, Par, Urug): nařezat kůži na řemínky; (AM, MM).

lonjiar, tr.: viz: *lonjear*; (RR).

lontano, adj. (← it. *lontano*) (1) (Urug): daleký; (MS).

looping (← angl. *looping*): přemet letadla, *loping*; (MS).

loquera, f. [Š: *locura*] (1) (StřAm, Arg, Kol, Chil, Ekv, Guat, Mex, Portor, Ven): šílenství, bláznovství; (RAE, AM, MM, JD).

loquerío, m., hovor. (1) (Chil): absurdní nebo chaotická situace; (2) m., hovor. (Chil): spolek bláznivých, ztřeštěných lidí; (RAE).

loquero, m. (1) hovor. (Ven, Arg; Urug): blázelec; př.: *el verbo en pasado daba a las paredes del loquero el siniestro significado que verdaderamente tienen*; (RR). • (2) (LaPlat): křik, povyk, randál; (AM, MM, JD). • (3) (Arg, Par, Urug): člověk; ► mající na starosti slabomyslné lidi v blázinci; (MM).

loquetera, f., hovor. (1) (Ven): záchvat šílenství; (2) f., hovor. (Ven): čin vlastní šilenci, bláznů; (3) f., hovor. (Ven): nesmyslný čin; (RAE).

lora, f. [Š: *loro*] (1) (Am): papoušek; (2) f. (Am): samička od papouška; (3) f., hovor. (Am): upovídáná žena; (4) f. (Kost): jedovatý had s intenzivně zelenou hřbetní částí, která je od břišní světlejší části oddělena boční žlutou čarou, která se táhne podél celého těla, dosahuje délky až 60cm; (5) f., i adj. (Nik): člověk neobratný či nezkušený v nějaké činnosti; (6) f. (Ven): užovka zářivě zelené barvy s nahnědlými nebo šedobílými boky a bílým a hnědým břichem, která je víc než metr dlouhá, pohybuje se ve stromoví, žije přes den a pro člověka je neškodná; (7) **dar la ~, dar ~**, hovor. [Š: *dar la lata*] (Kol): obtěžovat, dotírat, unavovat, otravovat někoho nevhodnými záležitostmi či neustálými požadavky; (RAE, MM, JD). • (8) vulg. (Par; Arg): žena lehkých mravů; coura; (9) (Ekv; Portor, Ven, Kol): špatně hojící se ošklivá rána; př.: *se miró estudiosamente la llaga de la pierna, y preguntó —¿No será mal de pian, esta lora?* (10) (Kost): dlouhý zelený had; (11) (Kost): jistá mořská želva; (12) **dar ~** (Kol): vyprovokovat veřejný skandál a v důsledku toho i kritiku; př.: *el pobre tonto se comió el cuento de cerrarle las piernas y hacerme la adolorida, qué virgen iba a estar, harta lora había dado*; (RR, AM, MM, JD). • (13) **dar ~, salir con una ~** (Kol): plácnout nesmysl; (AM, MM, JD). • (14) (Arg, Chil, Par, Urug): šereda, treperenda; (MM, JD). • (15) (Chil): mučení domnělých pachatelů, kterým chtějí docílit toho, aby vypovídal; (MM). • (16) **como la ~** (Chil): lajdácky, lajdácký; (JD).

lorear, intr., vulg. (1) (Chil): hlídat, dávat pozor, dávat hlášku; ► abychom mohli varovat pachatele trestné činnosti; (2) (Chil): pozorovat a vyčkávat na příležitost k jednání; (3) hovor. (Urug): vyprávět něco co mělo zůstat utajeno; (4) [Š: *adular*] (Urug): lichotit, pochlebovat; (RAE). • (5) (Chil): čumět, vejrat; ► na koho, co; (JD).

lorero, m. (1) (Nik): místo, kde je hodně upovídáných žen; (2) m. (Nik): hlučné místo; (RAE).

loreta, f. (← fr. *lorette*) (1) (Arg): lehká žena; (MS).

loriga(d)o, **-(d)a**, adj. (1) (Portor, Mex): kropenatka; ► název pro šedý nebo popelavý kur s bílými skvrnami; (RR, AM, MM, JD).

lorita, f. (1) (Arg): malý zelený hmyz; ► má jepičí délku života; př.: *las loritas, las dicen loritas que son verdes como los loros*; (RR).

loro, m. (← car. *roro*); (1) papoušek; ► zvláště ten, jehož peří má červený podklad; (2) hovor., velmi ošklivá osoba; (3) (Salv, Per, Urug): mluvka, výřečný, upovídáný člověk; (4) ~ **del Brasil**, viz: *paraguay*; (RAE, MM). • (5) (Arg, Chil): bažant; ► na moč; (6) lid. (Chil): peso, špicl, zed'; ► při loupeži aj. (7) (Ven): kudla; (8) **sacar los** ~ (Arg, Chil): dloubat se v nose; (AM, MM, JD). • (9) (Arg, Chil): mučení obžalovaných s cílem jejich výpovědi; (10) (Chil): špión, vyzvědač; (AM, MM). • (10) **hablar como** ~ (Am): plácát, kecat, žvanit; (MM, JD). • (11) (Am): člověk, který říká, nebo opakuje to, co mu další osoba přikáže; (MM). • (12) (Am): žvanil; (13) lid. (Chil): smrk; ► z nosu; (14) (Ven): **cada ~ en su estaca** (Kol): ševče, drž se svého kopyta; (JD).

Los, m., pl.; (1) [Š: *Los Ángeles*] (US): Los Angeles; př.: —*sí, me acuerdo, Chuquito; y también de aquella vez que lo levantaron los policías en Los Ángeles; la pinchi placa de Los me...*; (RR).

lotería, f. (1) (Kost, Salv): zahradní rostlina s krémovými skvrnami, ve kterých se lidé snaží vidět číslice, podle tradice je číslo, které v těch skvrnách uvidí, výherní číslo příštího losování loterie; (RAE).

lotificación, f. (1) (Salv, Mex, Nik, Ven): rozdělení pozemku na parcely; (RAE).

lotificadora, f. (1) (Hond, Nik): stavební firma, která skupuje pozemky, aby je mohla prodat jako stavební parcely; (RAE).

lotificar, tr. (1) (Salv, Guat, Hond, Mex, Nik, Pan): připravovat pozemky k zástavbě, rozdělovat je na parcely určené ke stavbě domů; (RAE, AM, MM).

lotín, m. [Š: *raspadita*] (1) (Salv): stírací los; (RAE).

lotización, f. (1) (Ekv, Per), viz: *lotificación*; (RAE, AM).

lotizar, tr. (1) (Ekv, Per), viz: *lotificar*; (RAE, AM, MM).

luán, m. (← map.) (1) (Chil): lama guanako; (2) (Chil): žluto načervenalá barva (jako u guanaka); ■ Var.: *lluán, loán, yuan*; (MS, AM, MM, JD).

lulobol, **-la**, adj. (1) (Urug): patřící nebo vztahující se ke karnevalové skupině; ► je složena z černochů nebo z bělochů převlečených za černochy, kteří provádějí svá vystoupení v rytmu bubínků; (2) m/f. (Urug): člen této skupiny; (RAE).

luca, f., (1) ~s, pl., hovor. (Salv): papírové peníze, bankovky; (RAE). • (2) (Chil; Urug, Arg; Kol): bankovka v hodnotě tisíc pesos; př.: *tírale cinco lucas al ruano*; (RAE; RR, JD).

lucas, adj., pouze v tomto tvaru [Š: *loco*] (1) (US; Mex): šílený; bláznivý; př.: *si no te haces a la grifa te vuelves lucas de puro escame*; (RR, MM). • (2) **tírar a una persona a ~** (Mex): nebrat koho vážně, dělat si legraci z koho; (AM, JD).

lucericó, m., hovor. (1) (Salv, Hond, Ven): velké množství světel; (RAE).

luceta, f. [Š: *montante*] (1) (Kub): okno nade dveřmi nějaké místnosti; (RAE).

luciaco, **-ca**, adj., hovor. (1) (Hond): vyparáděný, ješitný; (RAE).

lucir, tr/intr. (1) (Kub): vypadat jako; zdát se; jevit se; př.: *en el consabido caso de Normando, luce que no va a ser así*; (RR, JD).

lúcuma, f. (← keč. *rucma*); (1) plod stromu *lúcumo*; (2) druh stromu z Chile a Peru čeledi sapodilovitě *Sapotaceae*; ► s téměř blanitými opakvejčitými listy zúženými až k řapíku; jeho plod má velikost malého jablka a před konzumací se skladuje na slámě podobně jako jeřabiny; **Syn.:** *lúcumo*; (RAE, MM, JD). • (2) (Chil): palice, šiška; ► hlava; (JD).

luchar (~ **con**), tr/intr. (1) (Guat, Nik): dobývat ženu; př.: *volvió al fondín, con el pretexto del vuelto, a ver la impresión que su salida repentina había hecho al de la banquita y lo encontró luchando con la fondera*; (RR).

luce, m. (1) (Chil): druh čilské hry; (2) (← map.) jedlá mořská řasa z Chile; (RAE, AM, MM).

ludo, m. [Š: *parchís*] (1) (Arg, Chil, Per, Urug, Ven, Par): hra člověče nezlob se; (RAE, AM, MM).

luego, adv. [Š: *temprano*] (1) (Salv): brzy; (2) [Š: *rápidamente*] (Salv): rychle; (3) **desde un ~**, hovor. [Š: *puesto que*] (Salv): jelikož, poněvadž; (4) ~ **de** (Arg, Mex): jakmile; hned potom co; ► vyjadřuje následnost v čase; př.: *luego de haber gastado 600 pesos*; (RAE). • (5) [Š: *a veces; de vez en cuando*] (Mex; Portor, Kol, Per, Par): občas; př.: *vas en caballos de hacienda, como luego dicen*; (6) **tal ~**, viz: **tal** (7) **tan ~**, viz: **tan** (8) **para ~ (paluego) es tarde**, viz: *tarde*; (RR, AM, MM, JD). • (9) (Guat, Chil, Mex): blízko; (AM, JD). • (10) (Par): předem, napřed; př.: *ya te dije luego que no jugaras* (už jsem ti přece říkal, že); (MM, JD). • (11) (Kub): dále, později; př.: *lo voy a explicar luego*; (12) ~ **luego** (Mex): hnedlínko; (13) ~ **lueguito** (Mex): hnedlínko; hned, hned; (14) **más ~** (Chil): potom, později; (15) **pues ~** (Mex): no ovšem, samo, no to jo; (16) **tan ~ como, tan ~ que** (Am): jakmile, sotvaže; (JD).

lueguito, adv. i citosl.; (1) [Š: *en seguida*] (Guat, Chil; Mex, Pan, Kol, Arg): hned, okamžitě; (RR, MM). • (2) citosl. ¡~! (Chil): ale kdepak!; (AM, JD). • (3) (Chil, Guat, Mex): blizoučko; př.: *aquí lueguito* (tady blizoučko); (MM, JD).

lugarula, f. (← franc: hait. *loup garou*) (1) (Dom): neupravená a rozčuchaná žena; (MS).

luisón, m. (1) [Š: *lobisón*] (Par; Urug, Arg): vlkodlak; př.: *es bien sabido que las mujeres nunca se vuelven luisón, palabra que no tiene femenino*; (RR, AM). • (2) viz: *lobisón*; (MS, MM).

lulada, f. (← keč.) (1) (Kol): limonáda; ► tzv. *champola*, připravovaná z rostliny *lulo*; (MS).

lular, m. (← keč.) (1) (Kol): výsadba rostliny *lulo*; (MS).

lulo, **-la**, adj. i subst. [Š: *naranjilla*] (1) (Kol): keř z čeledi lilkovité (lat. *solanaceae*) s velkými listy s nafialovělým žilkováním, s nafialovělými plody kyselé chuti a žlutooranžovými květy; používá se pro výrobu džusů a sladkostí; ► zelený pomeranč (DUB) narančila; ■ Syn.: *naranjila*, rajče *quito* (NET, MM); (2) (Kol): plod tohoto keře; (RAE). • (3) (← keč.) (Kol): rostlina podobná rajčeti; (4) ~ **de perro** (Kol): druh rostliny *lulo*; (5) **connigo y la mata de ~ ninguno se limpia el culo** (Kol): přísloví rolníků: nenecháme si ubližovat ani ponižovat nás; (6) **el ~ del ojo** (Kol): oční bulva; (7) **estar (o quedar) como un ~** (Kol): být spokojený; zrudlý; plný, přecpaný; (8) **hacer ~** (Arg): spát; (MS, AM, MM). • (9) (Chil): kudrlinka; (10) adj. (Chil): značí jakýkoli dlouhý a válcovitý předmět; váleček; (AM, MM, JD). • (11) adj. (Chil): o člověku; ► který je krátce probuzený; (12) m. (Chil): raneček; ► do kterého se vloží kusy minerálů, horníci je potom kradou; (AM, MM). • (13) adj. (Chil): jak šindel, vyčouhlý; (AM, JD). • (14) m. (Chil): jakákoli válcovitá vyboulčina; (MM). • (15) adj. (Chil): pitomý, praštěný; (JD).

luma, f. (← map.); (1) (Chil, Per): druh chilského stromu čeledi myrtovité *Myrtaceae*; ► vysoký až 20 m; (2) dřevo tohoto stromu; ► je tvrdé, těžké a odolné; (RAE, MM).

luminaria, f. (1) (Kost, Kol; Arg, Mex): hvězda, mistr; ► člověk, který vyniká ve své profesi; př.: *luminaria fílmica*; (RR, JD). • (2) (Am): svítidlo; (JD).

luna, f. (1) hovor. [Š: *mal humor*] (Arg, Urug): mrzutost, špatná nálada; (2) [Š: *lúnula*] (Chil): měsíček; ► bílá část u kořene nehtového lůžka; (3) ~ **tierna**, f. [Š: *luna nueva*] (Salv): nov; ► fáze dorůstání měsíce; (4) **quedarse a la ~ de Paita**, hovor. [Š: *a la luna de Valencia*] (Chil, Ekv, Per): (být) frustrován; ► když se člověku nesplní to, co si přál nebo zamýšlel; (5) **estar con la Luna**, (Ekv): mít špatnou náladu; (6) (Per): o zvířeti: být v říji; (7) **estar alguien de buena ~** (Am): mít dobrou náladu; (8) **estar alguien de mala ~**, (Am): mít špatnou náladu; (9) **estar en la ~ de Paita**, [Š: *estar en la Luna*] (Bol, Ekv, Per): být mimo realitu, neuvědomovat si, co se děje; (RAE, AM, MM, JD). • (10) (Ekv, Arg; Urug): špatná nálada; (11) [Š: *menstruación; mes*] (Mex; Kub): menstruace; měsíčky; (RR). • (11) **vivir en la ~** (Am): zírat do blba, být duchem nepřítomný; (12) **media ~** (Arg, Par): dřevo; ► které používají krejčí a má tvar půlměsíce; (MM).

lunada, f. (1) (Mex): přátelská vesnická sešlost; př.: *Tita había aceptado acompañar a John a una lunada en un rancho vecino para festejar que la acababa de dar de alta*; (RR).

lunarejo, **-ja**, adj., i subst. (1) (Bol, Kol, Ekv, Per, Arg, Chil, Mex): o člověku: s velkým mateřským znaménkem nebo s více znaménky ve tváři; (RAE, AM, MM, JD). • (2) (Arg, Bol, Kol, Chil, Ekv, Mex, Per): grošovatý; ► o zvířeti mající na srsti znaménka či skvrnky; (AM, MM, JD).

lunear, intr. (1) (Mex): jít na lov, rybařit, nebo na procházku za svítu měsíce; (RAE).

luneta, f. [Š: *patio de butacas*] (1) (Am): přízemí v divadle s křesly; (RAE).

lunfa, m. [Š: *lunfardo*] (1) (Arg, Urug): dřívější mluva nižších společenských vrstev Buenos Aires, ze které později některá slova a vazby pronikly do argentinské a uruguayské španělštiny; (RAE). • (2) (Arg): dlouhoprsták, chmaták; ► zloděj; (AM, MM, JD).

lunfardo, m., málo použ. [Š: *delincuente*] (1) (Arg, Urug): delikvent; (RAE). • (2) (Arg, Per, Urug): zloděj; (3) zlodějská hantýrka; (AM, MM, JD). • (4) ~ **a la gurda** (Arg, Per, Urug): zloděj, který se nespecializuje pouze na jeden typ krádeží; (AM, MM).

lungo, -ga, adj. i subst. (1) (Arg, Urug): vysoká a hubená osoba; př.: *se da toda la vuelta para que no lo vean que entra en lo de la tetuda de lavandería, si lo agarra la lunga o su reverendo marido y padre espiritual de todos nosotros le cuesta el puesto al Charrúa*; (RR, JD). • (2) m/f. (Arg, Urug): čára, dlouhán, habán; (JD).

lunita, f. (1) (Kub): dětská hra; př.: *hemos jugado juntos a la gallina ciega y a la lunita, hemos crecido el uno al lado del otro, sin pensar en amores, al menos por mi parte*; (RR).

lupia, f., spíše pl. (1) (Kol): malé množství peněz; př.: *Me gané unas lupias*; (RAE, AM, MM, JD). • (2) m/f. (Hond): zařikávač, -ka; (AM, MM, JD).

luque, m. (1) **echar un ~** [Š: *echar un vistazo*] (Chil): podívat se na; př.: *para matar el tiempo le eché un luque al programa*; (RR).

luquear, tr. (1) (← angl. *to look*) [Š: *mirar*] (1) (Chil): dívat se, koukat; (RR, MS, JD).

lustrabotas, m. [Š: *limpiabotas*] (1) (JižAm, Hond): čistič bot; (RAE, MM, JD).

lustrada, f. (1) (Guat; Urug, Arg, Per, Mex, Par, Chil): čištění; leštění; lesk; ► ve vztahu k botám, autu, bytu; viz též: *lustre*; (RR, AM, MM, JD).

lustrador, m. [Š: *limpiabotas*] (1) (Bol, Guat, Hond, Nik, Urug, Arg, Ekv, Par, Per): čistič bot; (RAE, AM, MM).

lustramueble(s), m. (1) (Arg, Chil, Urug): leštidlo na nábytek; (RAE).

lustrar, tr. [Š: *adular*] (1) (Nik): lichotit, pochlebovat; (RAE). • (2) (Dom, Per, Hond, Urug, Arg): čistit; leštit; viz též: *lustrada*; (RR).

lustre, m. (1) (Guat): čištění; leštění; ► ve vztahu k botám; viz též: *lustrada*; (RR).

lustrín, m. [Š: *limpiabotas*] (1) (Chil): člověk, který se živí čištěním bot; (2) m. (Chil) krabice, kde čističi bot ukládají své pracovní potřeby; (RAE). • (3) [Š: *almidón*] (Per): škrob; př.: *la escrupulosidad es como la goma de lustrín, buena para darle tiesura y brillo a las pecheras y los cuellos, pero que de nada sirven cuando la camisa es de lana*; (RR). • (4) (Ekv): list; ► látka z vlny; Syn.: *lustrina*; (AM, MM, JD). • (5) (Chil): stánek; ► kde se čistí boty; (AM, MM).

lutario, -ria, m/f. (← fr. *luthier*) (1) (Urug): loutnař; (MS).

lutocar, m. (← něm.) (1) (Chil): příruční vozík na sbírání odpadků; (MS, AM, MM).

lutona, f. (1) (Ekv): zjevení ve formě ženy; př.: *decían que una lutona, como llamaba la superchería pueblerina a fantasmas y aparecidos, salía por las madrugadas*; (RR, AM, MM).

luy, viz: *luya*; (MS).

luya, f. (← may.) (1) (Mex): sukulent; ► *Bombax ellipticum*; (2) (Mex): jeho květ; ■ Var.: *luy*; (MS).

luz, f. (1) ~ **brillante**, f. [Š: *queroseno*] (Kub): petrolej; (2) ~ **mala**, f. [Š: *fuego fatuo*] (Arg, Urug): bludička; ► světélko, které lidová pověra přisuzuje bludným duším nepohřbených mrtvých; př.: *y dicen que dende (desde) entonces, cuando es la noche serena, suele verse una luz mala como de alma que anda en pena*; (RAE, RR, JD). • (3) (Arg, Par, Urug): vzdálenost mezi dvěma předměty; (4) **ver la ~** (Arg, Par, Urug): mít peníze; (MM, JD). • (5) **dar ~** (Arg, Par, Urug): dát protivníkovi náskok; ► v nějakém závodě; př.: *te doy veinte metros de luz*; (MM). • (6) spíše pl. (Kub): kukadla; (7) ~ **cuarta** (Am): parkovačka; ► u auta; (8) ~ **de estacionar** (Chil): parkovačka; ► u auta; (9) ~ **fría** (Kub): neónové světlo, neón; (10) **ver ~** (Arg): hledat, kde tesař nechal díru; (JD).

luzaso, m., viz: *luzazo*; (RR).

luzazo (luzaso), m. (1) (Guat): nečekané oslňující světlo; př.: *de la ventana rota, partieron dos granadas, que cayeron en medio de los dos; un luzazo y como monigotes, los cuerpos se levantaron un momento y fueron a caer despatarrados por los costados*; (2) (Guat): náhlý nápad; osvětlení; chvályhodný nápad; př.: *¡Claro!, tuvo un luzazo*; (RR).

Comentario

Ahora quisiera comentar algunas expresiones con las cuales tuve problemas a la hora de traducirlas para que dieran sentido. Había un montón de palabras de fauna y flora, luego aparecieron unos oficios, también había unas de la gastronomía. No era una tarea fácil traducir todo de la forma más correcta. Tenía tres diccionarios de los cuales estaba traduciendo. Tengo que admitir, que el mejor fue el diccionario de Josef Dubský. Es bastante organizado. Luego el de MM, aunque había casos con las cuales tuve problemas. El peor diccionario fue el de AM. Es desorganizado, unas cosas ya no se utilizan (SDgo = República Dominicana), y la mayoría de los significados y sus descripciones eran iguales como en el diccionario de Marcos A. Morínigo. Es verdad que esto facilitó mi tarea, pero al otro lado, aparecieron unos dichos o frases hechas, que no existen en el checo, pues esto me hacía muchas dificultades. Voy a ponerlos y describirlos más abajo.

Unos significados no variaban de los que ya estaban puestos en la materia que el profesor Černý me proporcionó. Cuando variaban, los tuve que poner como nuevos significados de una palabra. Lo que seguía apareciendo eran las expresiones compuestas, es decir, unas expresiones que se utilizaban solamente de una forma fija. Ejemplos: **es un ~ (lagarto) de alto** (Kub): je to velké zvíře; ► o osobě; (JD); **estar en la ~ (lana)** (Am): topit se v peněžích; (JD); **sacar ~ (lance)** (Chil): ucuknout před úderem; (AM, MM, JD); ~ **(lanza) apureña** (Ven, Kol, Kost): podfukář; vydřiduch; ► o obchodníkovi, který není hoden důvěry; **ser buena, una tamaña ~ (lanza)** (Mex): být mazaný, mít za ušima, filuta; (JD); ~ **la brea** (Mex): pustit chlupek; ► zaplatit; ~ **la cutara/la chancleta** (Kub): natáhnout bačkory, zatřepat bačkorama; ~ **el chivo** (Am): krmit rybičky; ► zvracet; ~ **el lazo** (Arg): jít s pravdou ven; ~ **una macanada** (Arg): plácet nesmysly; ~ **el rollo** (Am): spustit, řečnit, kázat; (AM, MM, JD); ~ **a lo pato** (Chil): kápnout božskou; **ya se ~ gó** (Arg): už to začalo; (JD). La palabra que debería ser en vez de la línea ondulada en todos los casos restantes es *largar*.

Uno que me gustaba más es éste: **lo puso como ~ (lazo) de cochino** (Arg): pěkně ho zřídil; (MM, JD). También estas dos, por ser traducidas muy coloquialmente por Josef Dubský: **(8) ~iárselas** (Mex): vzít nohy na ramena; **(9) ~iárselas a una persona**

(Kub): odkrouhnout koho; (JD). El verbo es *limpiar*. En estos casos podemos observar la diversidad del español de América Latina. Nosotros conocemos este verbo en relación con la casa, los platos, los dientes, o cualquier cosa que se puede limpiar. En América Latina, los significados de este verbo son totalmente diferentes: (2) (Arg, Mex): mlátit, řezat; (MM, JD). • (3) (Mex, Pan): potrestat; (4) (Chil): trhat plevel; (AM). • (5) (Arg, Mex): krást; (6) zasahovat (policie, nebo jiné ozbrojené síly) s velkou energií; př.: *la guardia empezó a limpiar*; (MM). • (7) zvrát. (Mex): vypařit se, upláchnout; (JD). Los dos que faltan, ya los he puesto más arriba (vzít nohy na ramena). También se puede observar la diversidad de significados en los países hispanoamericanos. Cada país tiene su significado de palabras, así a veces puede pasar un mal entendimiento. Me resulta gracioso cuando me imagino un mexicano hablando con un argentino de cosas totalmente diferentes. Aquí pongo un ejemplo de un animal que significa más animales a la vez: **lobo**, m. (1) ~ **marino** (Arg; Urug, Chil, Ekv, Per): tuleň; (RR, MM, JD). • (2) (Ekv): *Canis azarae*; ► masožravec podobný evropskému vlkovi; (3) (Mex): *Canis mexicanus*; (4) ~ **colorado** (Bol): pes nebo vlk hřivnatý, *Aguará guasú*; (MM, JD). • (5) ~ **acuático** (Am): nutrie; (6) (Chil): okoun; (JD).

Había un montón de estas expresiones compuestas, que he puesto más arriba. A mí, personalmente, me gustan frases como estas, porque las recuerdo muy bien. Estas expresiones fueron muy bien explicadas por Josef Dubský en su diccionario, así que puedo decir que a veces facilitó mi tarea, porque sus traducciones fueron muy acertadas. Me gusta que JD sabe traducir al checo de una manera muy familiar para un estudiante del español checo. En unos casos utilizó una explicación bastante vulgar, pero creo que es para explicarlo mejor, porque nuestra lengua, y no sólo ella, tiene muchos vulgarismos, que la gente utiliza todos los días. Así que en mi opinión, es necesario que el diccionario checo-español de americanismos contenga vulgarismos asimismo.

Muchas veces utilizaba el diccionario de la *Real Academia Española* para estar segura de unos significados, que no fueron bien explicados en mis tres diccionarios. A veces no me ayudó para nada, porque salieron cosas que no entendí, así que también tuve que utilizar el buscador *Google*. En cuanto a los animales, éste me ayudó mucho, porque cuando puse un nombre o una descripción breve de un animal, me salió ese

animal en forma de un dibujo. Lo interesante fue que en cada país, hay nombres distintos para un animal parecido o igual. En cuanto a los verbos, en algunos casos aparecieron verbos transitivos e intransitivos a la vez. Cada diccionario contiene algo diferente. En estos casos, he puesto las dos formas.

Josef Dubský no puso mucha énfasis en los países concretos. Muchas veces puso solamente *Am*, es decir, que una palabra proviene de América. Creo que esto no es suficiente, por eso, cuando estaban puestos países en los diccionarios de MM y AM, siempre elegí poner todos los países, aunque fueran de toda la América. Pienso que es necesario cuando se trata de un diccionario de americanismos.

A veces, cuando había unos significados iguales en todos los tres diccionarios, uno, por ejemplo de MM, ponía una explicación demasiado larga. Prefería ponerlo de forma más breve y comprensible. En la mayoría de los casos, utilicé la explicación del diccionario de JD que ponía las explicaciones más breves y comprensibles para un checo. Ejemplo: **labrador**, m. (1) (Mex): *persona que en una explotación maderera tumba los árboles y troza las ramas a los troncos para que puedan ser transportados a los aserraderos*; (MM, str. 354). Esta es la explicación de la palabra *dřevorubec* que pone Josef Dubský en su diccionario (JD, str. 79). Esta es una de las razones por las cuales me gustó trabajar con el diccionario de Josef Dubský. Ahora me gustaría comentar unos casos concretos.

laborero, m. (2) (Chil): *dělník*; ► *v kožařském průmyslu; zpracovává kůže*; (AM, MM).

Había un significado en los diccionarios de AM y MM que no entendí muy bien, así que tenía que consultarlo con el profesor Černý. En los diccionarios mencionados se pone este significado: *zurrador o adobador de pieles* (AM, str. 498; MM, str. 354). Al consultar la RAE pone *Que zurra y que adoba* (Real Academia Española), tenía que pedir consejo al profesor Černý. En el *Diccionario de americanismos* hemos encontrado, que es un empleado en la industria de pieles y que las corta y trabaja con ellas de alguna manera. No existe una palabra equivalente en checo.

lagarto, m. (9) (Mex, Nik): *tlusté a těžké prkno; ► má formu podlahy kánoe, bývá taženo voli a klouže se po zemi, používá se k táhnutí pařezů, které na něm dobře sedí; (MM).*

El noveno significado de la palabra *lagarto* su descripción es bastante complicada en el diccionario de MM. La descripción es la siguiente: *plancha de madera gruesa y pesada, de forma de piso de canoa, que tirada por las bueyes y deslizándose sobre el suelo, se emplea para arrastrar troncos que van bien asegurados a ella* (MM, str. 356). No podía encontrar en ninguna parte que podría significar lo que describe Marcos A. Morínigo en su diccionario. Entonces elegí traducirla bastante literalmente, pero creo que lo más importante es saber para qué se utiliza.

laja, f. (3) (Arg, Chil, Hond): *kámen; ► pískovcovitý, břidličný a ostrý;*; (AM, MM).

El tercer significado de la palabra *laja* está descrito en el diccionario de MM así: *pedra arenisca, apizarrada, cortante, que se fracciona en planchas de tamaños diversos. Con ellas se hacen paredes, muros y cercas, colocándolas unas sobre otras, sin mortero*⁵. En el diccionario de AM así: *pedra arenisca, apizarrada, cortante* (AM, str. 499; MM, str. 356). Josef Dubský pone el significado checo como "pazourek" (JD, str. 83). Yo he elegido la descripción del diccionario de Augusto Malaret, porque es más breve, explica las características más importantes de esta piedra, que según yo, son las que el lector debería saber. El significado checo "pazourek" no me parece muy explicativo, así que lo puse como el significado independiente.

En el diccionario de MM se pone el otro significado de esta expresión: *cada una de las planchas de esta piedra* (MM, str. 356). Es obvio que se trate de unos trozos pequeños de esta piedra. Nunca he visto una plancha de piedra, ni lo he escuchado. Luego me he enterado de que una plancha de piedra es un trozo plano, por eso la plancha para planchar proviene de este significado, porque ésta es también plana. Si Marcos A. Morínigo pusiera la palabra *raja* o *astilla* en vez de *plancha*, se podría entenderlo mejor.

lambisquear, tr. (4) (Hond, Mex, Portor): *hledat sladkosti k snědku*; (MM).

El cuarto significado del verbo transitivo *lambisquear* describe Marcos A. Morínigo así: *buscar los muchachos golosinas para comérselas* (MM, str. 357). Primero, no sabía que significaba los muchachos golosinas. Luego se me ocurrió que puede que el autor hiciera un error. Entonces he eliminado la palabra muchachos y he traducido solamente las golosinas que alguien busca para que pueda comérselas.

lampazo, m. (6) (Chil): *pomůcka pro lov ježků*; ► *špagát, který se utáhne na velký klacek*. (MM).

El sustantivo *lampazo* tiene varios significados y uno de ellos está explicado en el diccionario de MM así: *punta de un cabo que se ata a un palo grande para mariscar erizos* (MM, str. 357). Esta descripción no me dijo nada al principio. Tuve que consultarla con el profesor Černý. Entendimos que se trataba de algo para cazar erizos. También me quedé confundida con la palabra *mariscar*. Pensaba que se utilizaba solamente en la relación con las peses. Al final, he puesto la traducción mencionada, que según mi opinión, explica bastante bien de lo que se trata.

lancear

Un significado del verbo transitivo e intransitivo a la vez, he eliminado. Era imposible encontrar a un significado comprensible de esta descripción en el diccionario de MM: *echar el maíz en el cogollo las hojas centrales erguidas que anuncian la espiga* (MM, str. 358). Es obvio que se trate de la planta de maíz y sus hojas, pero no he podido inventar ningún equivalente checo. Al consultarlo con el profesor Černý, hemos decidido eliminar este significado en caso de que no se me ocurra ninguna explicación apropiada a lo largo de todo el tiempo llevado con la tesis.

lancero, -ra, (2) m/f. hanl. (Arg): *hochštapler*; ► *nezodpovědný člověk, který pokouší podniky s nejistým úspěchem a věří ve své štěstí*; (MM, JD).

Josef Dubský pone solamente un significado de la palabra lancero y es *hochštapler* (JD, str. 86). En el principio no sabía quien era un hochštapler, aunque escuché esta palabra antes. Me parece que ya no se utiliza entre jóvenes, pero puede que me equivoque. Pregunté a mis padres por esta palabra y me dijeron que era alguien que engaña y que le apetece hacer cosas peligrosas y busca aventuras. En el diccionario de MM se pone esto: *se dice de la persona irresponsable que intenta empresas con dudoso éxito confiada en su suerte* (MM, str. 358). Es una traducción bastante literal, pero creo que si alguien va a buscar la palabra checa *hochštapler*, puede averiguar lo que puede significar. Como los dos diccionarios ponen que es un americanismo de Argentina, deducí que pudiera ser lo mismo.

lata, f. (11) (Arg): *kruhová plechová značka; ► kterou obdrží střihač ovcí za každou ostříhanou ovci, aby se pak mohla vypočítat platba, kterou by měl obdržet;* (12) (Arg): *prut; ► používá se pro svázání výhonků z vinic v révových loubích, nebo pro upevnění slámy na střechách farem, apod.;* (13) (Mex): ???; (MM).

Esta expresión tiene diecisiete significados en total. Yo tenía problemas solo con tres de ellos y todos los tres son del diccionario de MM. La explicación del significado undécimo pone esto: *contraseña circular de hojalata que el esquilador recibe por cada oveja esquilada y que sirve más tarde para calcular el pago que debe recibir* (MM, str. 359). Mi traducción puede parecer un poco extraña, pero no podía encontrar ninguna palabra checa. Así que lo he descrito como un objeto, que se les proporciona a las ovejas al esquilarlas para que sepan cuántas han sido esquiladas. La descripción del otro significado de la palabra *lata* pone esto: *vara o varejón usado para atar los vástagos de las viñas en los parrales, o para asegurar la paja en los techos de los ranchos, o usos similares* (MM, str. 360). Esta expresión la he traducido como algo que es necesario para atar algo. Estaba pensando de que pudiera ser algo como un bambú o como un junco. Esta traducción la pone Josef Dubský, pero pone que proviene de Colombia y éste viene de Argentina. Puede ser algo muy similar al bambú o al junco, pero no creo que sean exactamente estas dos cosas. La tercera descripción a la que no entendí muy bien es ésta: *vara rolliza que corre horizontalmente por los ojos de los postes que*

forman las tranqueras de los corrales o terrenos cercados en el campo (MM, str. 360). No entiendo para nada. Prefiero poner nada que una traducción que no daría sentido y a la cual nadie entendería. Pues en mi diccionario no aparece esta traducción.

lazo, m. (9) *adj. (Mex): o člověku, který je dobrým spojovatelem; (MM).*

Una de las explicaciones de esta palabra del diccionario de MM pone esto: *se dice del buen enlazador* (MM, str. 361). Al principio no entendí que quería decir esto, porque el autor no ha puesto en que casos esta persona enlaza algo. Me imagino que un buen enlazador puede ser una persona o una institución. Si se trata de un programa de intercambio entre dos universidades extranjeras, una enlaza a alguien con la otra, es decir, le ayuda a conectarse con ésa a la cual quiere venir a estudiar. Así entiendo yo a la explicación mencionada.

lechuza, f. (4) *(Chil): v dolech: špatně provedený odstřel; (AM, MM).*

En los diccionarios mencionados se pone la explicación siguiente: *en las minas, el tiro que se pierde por estar mal preparado* (AM, str. 504; MM, str. 363). En el principio, no sabía que podía significar esto. Sabía que se trataba de algo que se hacía en las minas, pero como no soy una experta en las minas, me resultó difícil averiguar la traducción correcta. Tuve que buscarlo en el *Diccionario de americanismos*. No lo he encontrado allí, pues pedí ayuda al profesor Černý. Éste me dijo esta traducción, según yo, muy bien comprensible.

legua, (2) ~ corralera (Kub): zastaralá plošná míra; (AM, MM).

Los diccionarios de MM y de AM ponen esto: *medida de superficie anticuada, equivalente a la cuarta parte de un corral, aproximadamente* (AM, str. 504; MM, str. 363. Nunca he escuchado esta medida, que es equivalente a la cuarta parte de un corral, así que no sabía con que medida checa compararla. Creo que es suficiente saber que es una medida superficial y que es antigua, así que ya no se utiliza.

leva, f. (14) (Mex): člověk; ► který je naivní, chybí mu selský rozum a divtip; (MM).

Con traducir uno de los significados de esta palabra tenía problemas. El diccionario de MM pone esto: *levita. Es voz de hampones* (MM, str. 365). Primero estaba buscando la traducción de la palabra levita. En la Real Academia Española no encontré nada. La palabra leva, sí que está en la RAE, pero con significados nada parecidos a una habla de hampones. Entonces tuve que mirar al diccionario de americanismos, que pone una explicación, que me parecía bastante conveniente: *persona que da muestras de ingenuidad, escaso entendimiento y falta de viveza* (DA, str. 1284). No sé si mi traducción es correcta, pero como ya he dicho, no encontré en ninguna parte mejor explicación.

ligar, tr/intr, i zvrát. (19) tr. (Arg, Chil): částečně se podílet na něčem, co patří jiným; (AM, MM).

La descripción es la siguiente: *tocarle a uno parte de lo que se destina a otros* (AM, str. 507; MM, str. 366). Me costó mucho encontrar una traducción conveniente. La he traducido generalmente, pero creo que existe un sentido más profundo. No lo he podido encontrar en DA ni en RAE, entonces no tuve ningún diccionario que me ayude. Es interesante, que este verbo lo conozco solamente en la relación con vincular o atar algo o también cuando un hombre quiere conquistar a una mujer, pues está ligando con ella para conquistarla. Como ya he dicho, me parece interesante que en cada país, una sola

palabra significa tantas cosas diferentes, como se puede notar en todos los significados americanos de esta palabra en este diccionario.

lobo, m. (3) (Mex): *Canis mexicanus*; (4) ~ **colorado** (Bol): *pes nebo vlk hřivnatý*¹ *Aguará guasú*; (MM).

¹https://www.google.cz/search?q=aguara+guas%C3%BA&ie=utf-8&oe=utf-8&aq=t&rls=org.mozilla:cs:official&client=firefox-a&channel=sb&gfe_rd=cr&ei=1LVnU9KkLYbe8geV9oCIAQ

En el primer caso se trata de un lobo como lo sabemos nosotros, pero creo que es un tipo especial. No me salió ningún nombre checo conveniente, así que escogí poner solo el nombre latino. Creo que cada uno puede buscarlo en la Internet, porque salen dibujos de este animal. En el segundo caso, encontré el nombre checo en el Google. En el diccionario de MM se pone solo esto: *Aguará guasú* (MM, str. 370).

lulo, -la, adj. i subst. (12) m. (Chil): *raneček*; ► *do kterého se vloží kusy minerálu, horníci je potom kradou*; (AM, MM).

Esta traducción puede parecer un poco extraña. La descripción de esta expresión es ésta: *envoltorio, o tripa en la que se meten pedazos de minerales y que los mineros se introducen en el recto para robárselos* (AM, str. 513). No tengo idea que puede significar esto, pues la traducí literalmente, aunque no creo que sea correcto. Cuando puse esta palabra al Google, salían dibujos solamente de una fruta. No entiendo por qué unos mineros quieran robar unos minerales. Es obvio que sea algo utilizado entre los mineros, pero yo, realmente, no sé que pueda ser.

Como ya he mencionado más arriba, había unas frases hechas o dichos en el diccionario de AM. Ahora quisiera comentar dos casos, que me parecen más interesantes.

limpio, m. (3) irse en ~ (Portor): o člověku; ► někdo zmatený a otupělý, který sní s otevřenýma očima; (AM).

Esta frase compuesta fue descrita en el diccionario de AM así: *quedarse a la luna de Valencia* (AM, str. 508). Me tardó mucho encontrar una traducción conveniente. Creo que no tenemos un dicho parecido a este en la lengua checa. Quedarse a la luna de Valencia es un dicho español bastante utilizado, como me he enterado al leer unos artículos sobre esto. Nunca lo he escuchado antes. Se dice de persona despistada, distraída, que está soñando con ojos abiertos. También leí que puede significar la frustración que produce quedarse sin la esperanza de lograr un objetivo. Tiene su origen, lógicamente, en la ciudad de Valencia. Se refiere a las antiguas murallas que la rodeaban. Tenían unas puertas, que se cerraban para la noche. Aquellos, que llegaban tarde, no podían pasar dentro, por eso no podían ir a dormir a sus casas. Tenían que pasar el resto de la noche a cielo abierto, es decir, a la luna de Valencia.

línea, f. (8) morir uno en su ~ (Portor): statečně zemřít (morir en la raya); (AM).

En este caso, quiero describir, más bien, la frase morir en la raya. Así fue descrita la expresión morir uno en su línea. He dejado la explicación puesta detrás de la traducción por tener dos expresiones para expresar la misma cosa. Encontré varias significaciones. Uno de ellos es morir valientemente. Otro es algo como morir intentado a cambiar alguna cosa importante. Yo, personalmente, inclino a lo de morir valientemente. La palabra raya significa también una línea de meta. Ésta puede ser la metáfora de acabar con algo (morir).

Conclusión

En mi tesis, trabajaba con la letra L. Es una letra bastante extensa, así que me duró mucho tiempo trabajarla toda. Mis fuentes fueron tres diccionarios: *Diccionario de americanismos* de Augusto Malaret (AM), *Diccionario del español de América* (MM) y *Velký španělsko-český slovník* de Josef Dubský. Como ya he mencionado en mi comentario, el mejor diccionario para mí fue el de Josef Dubský. Es muy bien organizado y sus traducciones son muy acertadas. El peor para mí fue el de AM. Éste es desorganizado y a veces sus descripciones no dieron sentido, por eso tuve que buscarlo en la Internet o en otros diccionarios. Tengo que admitir que he aprendido muchas cosas nuevas, sobre todo, unos verbos, frases compuestas, dichos, etc.

Este trabajo puede parece fácil. Uno puede decir, que lo que hacemos es que solamente traducimos y no tenemos que pensar en nada. Esto no es verdad. Como la lengua checa y española son totalmente diferentes en cuanto a la sintaxis, gramática, y muchas otras cosas, a veces fue difícil traducir unas expresiones de manera comprensible y conveniente. Intentaba buscar equivalentes más claros y breves, pero a veces esto no era posible, porque lo que tiene el checo, no tiene el español y al revés. Creo que un buen traductor tiene que ser paciente y no debería traducir literalmente. Debería dejar su fantasía que trabaje. Este trabajo me dejó entrar en campos desconocidos para mí hasta ahora. Antes no sabía casi nada de las minas, pero ahora ya sé lo básico. También he conocido unos animales nuevos y unas plantas exóticas. Es un trabajo que requiere mucho tiempo y paciencia. Al final, me gustó formar parte en este proyecto. Espero que mi trabajo no contenga muchos errores en cuanto a la traducción y gramática.

Anotace

Autor: Daniela Podhajská

Název katedry a fakulty: Katedra romanistiky FF UP

Název práce: Diccionario checo-español de los americanismos (L)

Jméno vedoucího: prof. PhDr. Jiří Černý, CSc.

Počet stran: 49

Počet znaků v původní práci: 80 871

Počet znaků dohromady: 137 864

Počet příloh: 0

Počet titulů použité literatury: 4

Klíčová slova: amerikanismy, slovník, překlad,

Charakteristika: Cílem mojí práce bylo zpracovat amerikanismy ze slovníků *Diccionario de americanismos* od Augusto Malaret (AM), *Diccionario del español de América* od Marcos A. Morínigo (MM) a *Velký španělsko-český slovník* od Josefa Dubského (JD).

Anotation

Author: Daniela Podhajská

Faculty and Department: Faculty of Philosophy, Department of Romance studies

Name of the thesis: Spanish-czech dictionary of americanism (L)

Supervisor: prof. PhDr. Jiří Černý, CSc.

Number of pages: 49

Number of characters in the original document: 80 871

Number of characters of the whole thesis: 137 864

Number of annexes: 0

Key words: americanisms, dictionary, translation

Characteristics: The objective of my thesis was to translate americanisms from these dictionaries: *Diccionario de americanismos* by Augusto Malaret (AM), *Diccionario del español de América* by Marcos A. Morínigo (MM) and *Velký španělsko-český slovník* by Josefa Dubského.

Bibliografía

DUBSKÝ, JOSEF: *Velký španělsko-český slovník*, I, II, Praha: Academia, 1999.

MALARET, AUGUSTO: *Diccionario de americanismos*, 3^a ed., Buenos Aires: Emecé Editores, 1946.

MORÍNIGO, MARCOS A.: *Diccionario del español en América*, 2^a ed., Madrid: Milhojas, 1993.

Asociación de Academias de la Lengua Española: *Diccionario de americanismos*, Lima: Santillana Ediciones Generales, 2010.

Fuentes electrónicas:

www.google.com

www.slovník.seznam.cz

www.rae.es

www.wikipedia.org

www.slovník-cizich-slov.abz.cz

https://www.google.cz/search?q=aguara+guas%C3%BA&ie=utf-8&oe=utf-8&aq=t&rls=org.mozilla:cs:official&client=firefox-a&channel=sb&gfe_rd=cr&ei=1LVnU9KkLYbe8geV9oCIAQ